

Personskadeerstatning

Bilansvar og yrkesskader – og kort om enkelte andre emner

Professor dr. juris Morten Kjelland

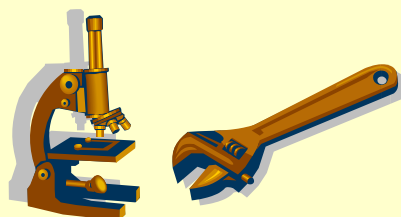
1

Personskadeerstatning

Bilansvar og yrkesskader – og kort om enkelte andre emner

«JURIDISK WORKSHOP»

Professor dr. juris Morten Kjelland

2

Velkommen

Program & lysbilder

Oppgaver

Tvisten om behandlingssutgiftene

Hjemmearbeidsvisten

Oppgave om bilansvar

Tilleggsressurser

Nyere rettspraksis om yrkesskade

Årsaksvurderinger og PTSD

Hjelpestisser & domssamlinger

Årsakskrav i trygden i Doms- og kj

Årsakskrav i trygden i Lovkommer

Repetisjonsfilmer

Personskadeportalen (prøvetilgaa

Nordk forum for Erstatningsrett (g

Kontaktskjema & support

Chat

Search

Yrkesskadeerstatning

hovedlinjer og utvalgte emner

Kurs i praktisk yrkesskadeerstatning

Yrkesskadeerstatning - hovedlinjer og utvalgte emner gir en grunnleggende innføring i sentrale erstatningsrettslige emner, samt utdypinger innenfor utvalgte temaer. Kurset er praktisk rettet, med varierte arbeidsformer.

Målggruppen er advokater, advokatfullmektiger og saksbehandlere som arbeider med saker om yrkesskader.

Frende Forsikring

Kurset tar opp temaer og inneholder kursmateriale om blant annet

bedriftsvilkårene generelt

når er man dekket på reiseveien

arbeidssykkesbegrepet

årsakssammenheng og adekvans

årsakskrav i trygden, med vekt på yrkesskadetrygden

utmålingsprinsipper, vinklet inn mot yrkesskader

trejdepartstap

avkortning grunnet skadelidtes medvirkning

3

TICKET

Ansvarsgrunnlag

Årsakssammenheng

(Økonomisk) tap/
Utmåling

4

Professor dr. juris Morten Kjelland
Undervisning, Frende Forsikring 2024

2

«Aktiv» forelesningsdel

– bilansvaret

Oppgaven om fallet fra trucken

Vi leser oppgaven om Karl, og vurderer ansvarsspørsmålet ...

5

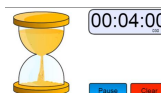
«Aktiv» forelesningsdel

Karl (32) var ansatt som langtransportsjåfør for Lillevik Meierier. På slutten av dagen skulle han sette fra seg bilen ved meieriets returlager. Det lå på en tomt som var avspærret med en bom, men som åpnet seg for alle biler som nærmet seg den. Karl kjørte en moderne el-drevet truck av typen Terra3000. Den var noe høyere enn andre tilsvarende kjøretøy; 175 cm opp til nederste del av håndbøylen og 130 cm fra bakken til nederste stigtrinn. For å utnytte plassen til batterilagring var kahytten trangere enn på de fleste sammenliknbare bensin- og dieseltrucker.

Karl skulle rekke hjem til middag, som han allerede var forsinket til. Karl beveget seg derfor raskt ut av kahytten og satte foten på øverste stigtrinn. Som følge av tidsnøden fikk han ikke med seg at det der hadde lagt seg et lag med olje og grus. Kombinasjonen av den kronglete kahytten, glatt underlag på stigtrinn og Karls eget forhold, skled han på stigtrinn og ble hengende noen sekunder i håndbøylen før han falt ned på bakken. Han ble påført en ryggglidelse, som gjorde han arbeidsufør i tre uker. I sammenstøtet med bakken ble mobiltelefonen ødelagt, i tillegg til en eksklusiv Rolex-klokke han hadde fått på sin 30-årsdag.

Karl krevde erstatning for sine tap, relatert både til personskaden og tings-/formuesskadene. Trafikksforsikreren motsatte seg kravene, og viste til at selskapet ikke heftet for skader påført innenfor privateide områder. Videre pekte selskapet på at bilen var parkert og derfor ikke hadde gjort skaden, og at skaden for dens saks skyld heller ikke var typisk for bilbruk. Selskapet bemerket endelig at det var Karls uaktsomme atferd som var årsak til skaden.

Drøft og ta stilling til de spørsmålene oppgaven reiser.

6

Bilansvar

– anvendelsesområdet: bal. §§ 1 og 2

Hovedregel – bal. § 1

«Denne lova gjeld skadebot for skade som motorvogner gjer på folk eller eige og likeins trygding mot slik skade.»

To sentrale unntak – bal. § 2 første ledd

a) bilen brukt som annet enn kjøretøy

b) bilen er parkert utenfor gate/vei eller sted for allmenn ferdsel

7

HR-2021-822-A

Partenes anførsler:

Gjensidige forsikring ASA har i korte trekk gjort gjeldene at de ikke er ansvarlige for skaden, fordi unntaksregelen i bal. § 2 (1) b) kommer til anvendelse. Bilen var «fråsegsett». Det er nødvendig at kjøringen er tydelig avsluttet, men det er ikke krav om langvarighet. Parkeringen var videre «forsvarleg». Carporten er ikke et sted der «ålmenta kan ferdast», loven krever ikke at stedet er fysisk avstengt, og det er ikke naturlig for allmennheten å ferdes på stedet.

Ankemetaparten KLP AS anfører at lagmannsrettens resultat er korrekt. Brannen er «gjort» av bilen. Skadene på boligene faller ikke utenfor dekningen til bal. § 2 (1) b). Bilansvaret skal være vidtrekkende. Unntaket skal således tolkes snevert og kriteriene etter § 2 (1) b) er kumulative med nær innbyrdes sammenheng. Til slutt er det anført at EØS-avtalen er et relevant tolkningsmoment.

Høyesterettsformulering av problemstillingen.

«Det følger av ordlyden at vilkåret for unntak fra det objektive bilansvaret knytter seg til tre kriterier, som jeg stikkordsmessig refererer til som henholdsvis «fråsegsett» – eller «bortsatt» som er uttrykket i bokmålskildene – «forsvarleg» og «utanfor ... stad der ålmenta kan ferdast». Som jeg kommer tilbake til, dreier det seg om én samlet norm, der kriteriene må sees i sammenheng».

Det avgjørende spørsmålet for anvendelsen av bilansvarsloven blir etter dette om bilen var «fråsegsett utanfor gate, veg eller annan stad der ålmenta kan ferdast».

HR-2021-822-A

(Publisert mai 2021)

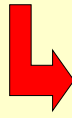
8

Bilansvar

– ansvaret er objektivt

Bilansvarsloven § 4

«Gjer ei motorvogn skade, har skadelidaren krav på skadebot hjå det trygdelaget som vogna er trygda i etter kapittel IV, endå om ingen er skuld i skaden.»

 Objektivt ansvar

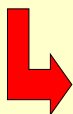
9

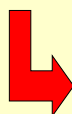
Bilansvar

– forsikringsplikt

Bilansvarsloven § 15 første punktum

«Motorvogn som er registrert eller skulle ha vore registrert eller ha kjennemerke etter vegtrafikklova, skal eigaren trafiktrygda for all skade ...»

 Lovfestet

 Forsikringsplikt (med unntak i § 16)

10

Bilansvar

– bal. § 17, jf. § 10: Trafikkforsikringsforeningen

tff.no

11

12

Bilansvar

– bal. § 17, jf. § 10: Trafikkforsikringsforeningen

Uforsikret kjøretøy

Bal. § 10 (1), 1.p.:
«skadelidaren» =
både fører og passasjer

Sammenheng med bal. § 15,
om motorvogn som «er
registrert eller *skulle vore*
registrert eller ha kjenne-
merke etter vegtrafikklova»

Ukjent skadevolder

Bal. § 10 (2), herunder såkalte
«Hit and run»-situasjoner

Personskader sterkere vernet enn
tingsskader, se bal. § 10 (2),
2.p.: «gjort meir enn uvesentleg
skade på person»

Utenlandsk kjøretøy

EØS-rettslig dimensjon

Bal. § 17 (1) bokstav e:
«trygding for utanlandske
motorvogner som vert nytta
her i riket mellombels»

Forskrift om trafikktrygd
1. april 1974 nr. 3

13

Bilansvar

– «gjer»-kriteriet

Bilansvarsloven § 4

«**Gjer** ei motorvogn skade, har skadelidaren krav på
skadebot hjå det trygdelaget som vogna er trygda i
etter kapittel IV, endå om ingen er skuld i skaden.»

14

Bilansvar

– «gjer»-kriteriet

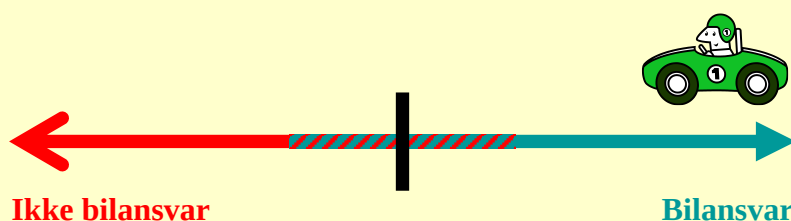
Bilansvarsloven § 4

«**Gjer** ei motorvogn skade, har skadelidaren krav på skadebot hjå det trygdelaget som vogna er trygda i etter kapittel IV, endå om ingen er skuld i skaden.»

15

Bilansvar

– «gjer»-kriteriet

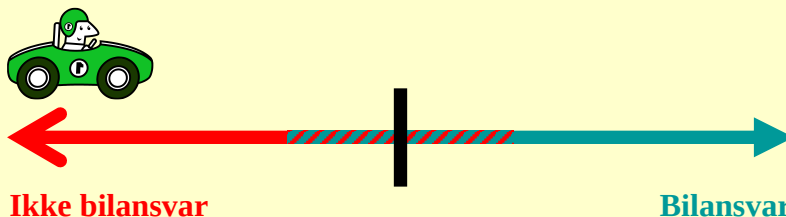

- Alminnelige trafikkulykker
- Bilansvaret omfatter både kollisjoner og singelulykker
- Eksempler: *Nakkesleng I* (Rt. 1998 s. 1565) og *Psykoinvaliditet* (Rt. 2001 s. 320)

16

Bilansvar

– «gjer»-kriteriet

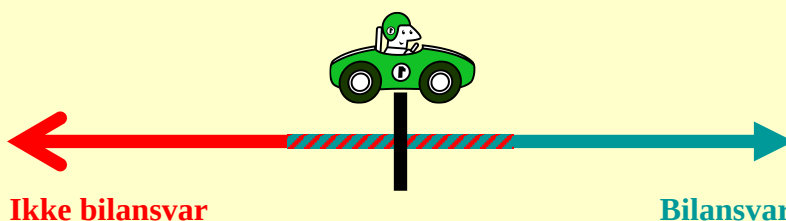

- Skadeårsaken kommer utenfra og bilen eller førerens forhold ikke spiller noen rolle for hendelsesforløpet; *Blekksprut* (RG 1984 s. 851)
- Lasting og lossing er normalt klart utenfor, jf. eksempelvis *Lastelem* (Rt. 1986 s. 1293) og *Konteiner* (HR-2016-2560-A)

17

Bilansvar

– «gjer»-kriteriet

- Grensespørsmål må avgjøres ut fra momenter i rettspraksis, forarbeider og andre rettskilder
- Eksempel: *Politiflukt* (Rt. 2003 s. 557)

18

Tankbildommen

(Rt. 2012 s. 233)

19

Tankbil (Rt. 2012 s. 233)

– bilens høyde og utforming

20

Tankbil (Rt. 2012 s. 233)

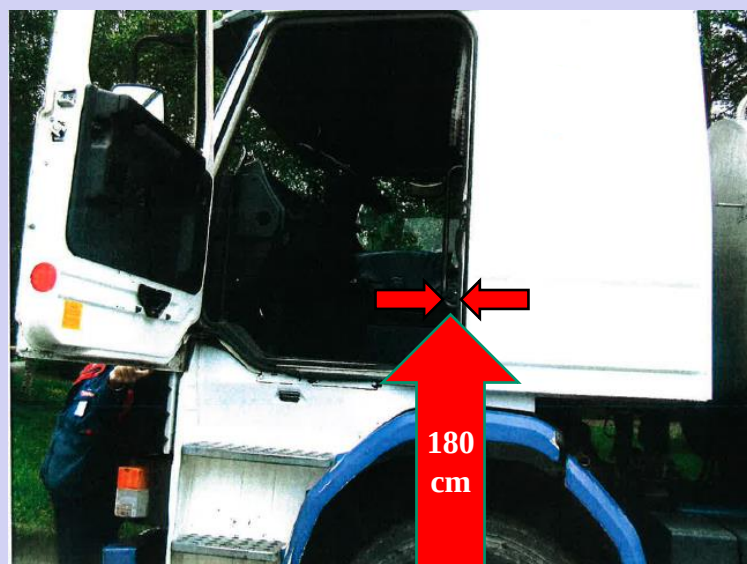
– bilens høyde og utforming

21

Tankbil (Rt. 2012 s. 233)

– bilens høyde og utforming

22

Tankbil (Rt. 2012 s. 233)

– essensen presentert ved en samleskisse

Kreves

- **Vilkår 1:** Skaden må være en naturlig konsekvens av motorvognens direkte bruk til transportformål

↳ Hovedregel: alle typer skader kan omfattes

↳ Særstilling: Lasting- og lossingsskader (normalt unntatt)

- **Vilkår 2:** Årsakssammenheng

Kreves ikke

- Skaden trenger ikke å være typisk for bilbruk

- Ikke *absolutt* krav at skaden skyldes realisering av bilens farlige egenskaper som motorvogn (fart, lettbevegelse, tyngde mv.), men fortsatt viktige momenter i årsaksvurderingen

23

Tankbil (Rt. 2012 s. 233)

– årsakskravet bal. § 4

«[L]oven [krever] at motorvognen «gjer» skaden – noe som innebærer at det som allerede nevnt, også i disse sakene gjelder et årsakskrav. Det generelle årsakskravet som ble oppstilt i Rt. 1992 side 64 – at den aktuelle årsaksfaktoren må ha «vært så vidt vesentlig i årsaksbildet at det er naturlig å knytte ansvar til den» – må også gjelde i disse tilfellene. Også reservasjoner i forarbeidene viser at det må foretas en **konkret vurdering**

↳ Bilen som årsaksfaktor: Høyde og utforming

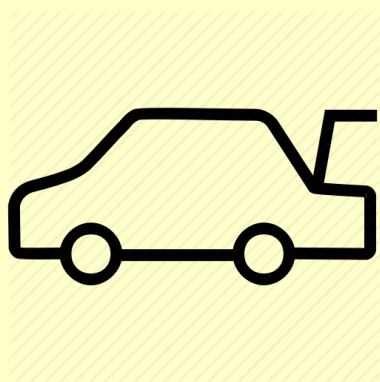
↳ Skadelidtes egen atferd som årsaksfaktor og andre hendelige forhold (f.eks. glatt underlag)

24

Bagasjeluke (Rt. 2015 s. 1017)

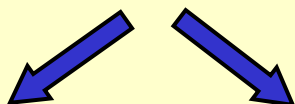
– et grensetilfelle

25

Kombinerte ansvarsgrunnlag

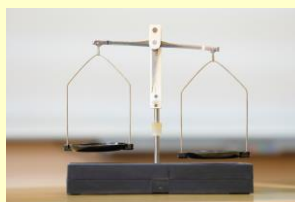
– hva må man tenke på?

Kan skadelidte velge
ansvarsgrunnlag?

Hvis skadelidte kan velge
– hva må avveies?

26

Bilansvaret

— med vekt på «gjer»-kriteriet

Professor dr. juris Morten Kjelland

27

Arbeidsulykkebegrepet

— hovedlinjer og utvalgte emner

Professor dr. juris Morten Kjelland

28

Arbeidsulykkebegrepet

– hovedlinjer og utvalgte emner

Her vil du lære (læringsmål):

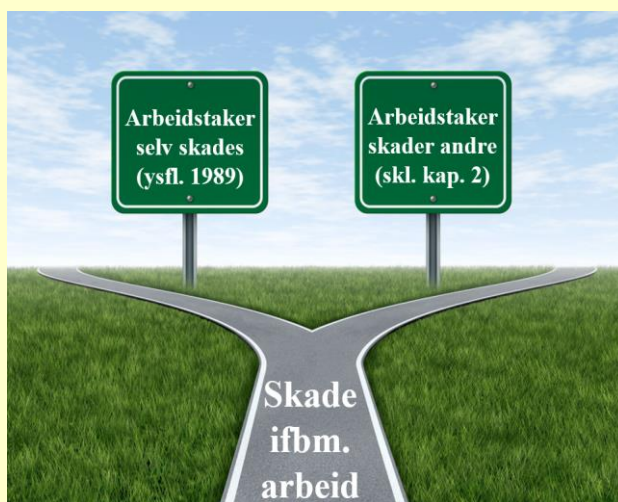
- 1 Yrkesskadeansvarets plassering
- 2 Dekningsområdene – en hjelpeskisse
- 3 Nærmere om det markerte ulykkesbegrepet
- 4 Nærmere om det avdempede ulykkesbegrepet
- 5 Sikkerhetsventilen i ysfl. § 11 bokstav c
- 6 Melding ved yrkesskade
- 7 Kort om Covid 19-skader

29

1

Yrkesskadeansvaret

– forholdet til arbeidsgiveransvaret

30

Arbeidsulykkebegrepet

– hovedlinjer og utvalgte emner

Her vil du lære (læringsmål):

- ✓ 1 Yrkesskadeansvarets plassering
- 2 Dekningsområdene – en hjelpeskisse
- 3 Nærmere om det markerte ulykkesbegrepet
- 4 Nærmere om det avdempede ulykkesbegrepet
- 5 Sikkerhetsventilen i ysfl. § 11 bokstav c
- 6 Melding ved yrkesskade
- 7 Kort om Covid 19-skader

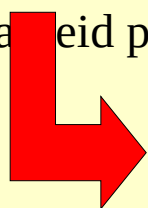
31

2

Yrkesskade – dekningsområdet

Ysfl. § 10

«Yrkesskadeforsikringen skal ... dekke **skader og sykdommer** som arbeidstaker påføres i arbeid på arbeidsstedet i arbeidstiden.»

Ysfl. § 11

32

Dekningsområdet

Ysfl. § 11

Yrkesskadeforsikringen skal dekke a) skade og sykdom forårsaket av **arbeidsulykke**

↳ Folketrygdloven § 13-3

«[2] Som **arbeidsulykke** regnes en plutselig eller uventet ytre hending som medlemmet har vært utsatt for i arbeidet. Som **arbeidsulykke** regnes også en konkret tidsbegrenset ytre hending som medfører en påkjenning eller belastning som er usedvanlig i forhold til det som er normalt i vedkommende arbeid.

[3] **Belastningslidelser** som over tid har utviklet seg i muskel-/skjelettsystemet, regnes **ikke** som yrkesskade. Det samme gjelder lidelser som har utviklet seg som følge av psykiske påkjenninger eller belastninger over tid.»

33

Dekningsområdet

Markert ulykkesbegrep (dekning)

Ftrl. § 13-3 (2), 1.p., jf. ysfl. §§ 10 og 11 (1) a)

For eksempel stillas-fall

Rettspraksis: *Fotballspiller* (Rt. 2006 s. 1642), *Myggstikk* (Rt. 2009 s. 1619) og *Matforgiftning* (Rt. 2009 s. 1485)

Avdempet ulykkesbegrep (dekning)

Ftrl. § 13-3 (2), 2.p., jf. ysfl. §§ 10 og 11 a)

For eksempel løfteskader

Rettspraksis: *Skygge* (Rt. 2005 s. 1757), *Pall* (Rt. 2007 s. 882) og *Musikklærer* (Rt. 2009 s. 1626)

Belastningslidelse (ikke dekning)

Ftrl. § 13-3 (3), 1.p., jf. ysfl. §§ 10 og 11 (1) a)

Økon. og administrative hensyn

Rettspraksis: *Ambulansesjåfør* (Rt. 2013 s. 645)

34

Arbeidsulykkebegrepet

– hovedlinjer og utvalgte emner

Her vil du lære (læringsmål):

- ✓ 1 Yrkesskadeansvarets plassering
- ✓ 2 Dekningsområdene – en hjelpeskisse
- 3 Nærmere om det markerte ulykkesbegrepet
- 4 Nærmere om det avdempede ulykkesbegrepet
- 5 Sikkerhetsventilen i ysfl. § 11 bokstav c
- 6 Melding ved yrkesskade
- 7 Kort om Covid 19-skader

35

3

«Aktiv» forelesningsdel – yrkesskadeansvaret

Diskuter i en summegruppe hvordan man skal forstå uttrykket

«plutselig eller uventet ytre hending»

i ftrl. § 13-3 andre ledd første punktum

– og hvilke **rettskilder** som er sentrale i tolkningen.

36

Arbeidsulykkesbegrepet

Markert ulykkesbegrep (dekning)

Ftrl. § 13-3 (2), 1.p., jf.
ysfl. §§ 10 og 11 (1) a)

Rettspraksis: *Fotballspiller*
(Rt. 2006 s. 1642)

Faktum: Ryggskade etter takling i NM-kamp

Utfall: Ansett som arbeidsulykke

Sentrale presiseringer:

- ✓ Stadfester at ordlyden skal tolkes som «plutselig OG uventet»
- ✓ Må foretas en «**relativisering** av kravet til ulykkeshendelse» (avsn. 36)
- ✓ Kreves tilstrekkelig avvik fra normal utøvelse av aktuelle yrkesaktivitet, men avviket trenger ikke være betydelig (avsn. 37–39)

Arbeidsulykkesbegrepet

Markert ulykkesbegrep (dekning)

Ftrl. § 13-3 (2), 1.p., jf.
ysfl. §§ 10 og 11 (1) a)

Rettspraksis: *Fotballspiller*
(Rt. 2006 s. 1642)

Den konkrete rettsanvendelsen

«[H]endelsen A ble utsatt for, atskiller seg markert fra spillets ordinære gang, og at den hadde et betydelig skadepotensiale. Skaden må da anses som en arbeidsulykke ...» (avsnitt 45)

Sentrale **momenter** i vurderingen (sml. TRR-2005-01326):

- ① Risiko
 - ② Vanlige arbeidsoppgaver
 - ③ Kontroll over situasjonen
 - ④ Faller
 - ⑤ Skaden → Bevis for hendelsesforløp
- } Ansett som arbeidsulykke

Arbeidsulykkesbegrepet

Markert ulykkesbegrep (dekning)

Ftrl. § 13-3 (2), 1.p., jf. ysfl. §§ 10 og 11 (1) a)

Matforgiftning
(Rt. 2009 s. 1485)

Høyesteretts generelle presiseringer:

«Formuleringen «en plutselig eller uventet ytre hending» må leses i lys av vilkåret om at det må foreligge en «arbeidsulykke». Det er etter alternativet i andre ledd første punktum [= det markerte arbeidsulykkesbegrepet] følgelig ikke tilstrekkelig at skade, sykdom eller død skjer ved en hvilken som helst plutselig eller uventet ytre hending; hendingen må være **ulykkesartet** – den må innebære et **ulykkesmoment** se også Kjønsstad (red.), Folketrygdloven med kommentarer side 593.» (avsnitt 21)

Klargjør at det kreves et ulykkesmoment *i tillegg til* plutselig uventet ytre hendelse; følger opp Fotballdommen

Arbeidsulykkesbegrepet

Markert ulykkesbegrep (dekning)

Ftrl. § 13-3 (2), 1.p., jf. ysfl. §§ 10 og 11 (1) a)

Matforgiftning
(Rt. 2009 s. 1485)

Høyesteretts konkrete rettsanvendelse:

«Sykdommen ... reaktiv artritt ... skyldes smitte som den ankende part ble påført etter å ha spist infisert mat. Slik smitte vil – som annen smitte – normalt være forårsaket av en ytre hending som har inntrådt plutselig og uventet. Men påføring av smitte mangler vanligvis det ulykkesmoment som særpreger en arbeidsulykke. Dette taler for at smittetilfellene i sin alminnelighet ikke omfattes av § 13-3 første ledd, jf. andre ledd første punktum.» (avsnitt 22)

Utfall: Ikke en arbeidsulykke

Men: Godkjent som en yrkessykdom likestilt med yrkesskade, jf. yrkessykdomsforskriften § 1 bokstav H nr. 2

Arbeidsulykkesbegrepet

Markert ulykkesbegrep (dekning)

Ftrl. § 13-3 (2), 1.p., jf. ysfl. §§ 10 og 11 (1) a)

Matforgiftning
(Rt. 2009 s. 1485)

Hovedregelen

«[P]åføring av smitte mangler vanligvis det ulykkesmoment som særpreger en arbeidsulykke. Dette taler for at smittetilfellene i sin alminnelighet **ikke omfattes** av § 13-3 første ledd, jf. andre ledd første punktum.» (avsnitt 22)

Unntak

«Jeg understreker at smittetilfeller **unntaksvis** vil kunne omfattes av reglene om arbeidsulykke dersom påføringen av smitte skyldes en ulykkesartet hendelse, for eksempel et **sprøytestikk**.» (avsnitt 24)

41

Dekningsområdet

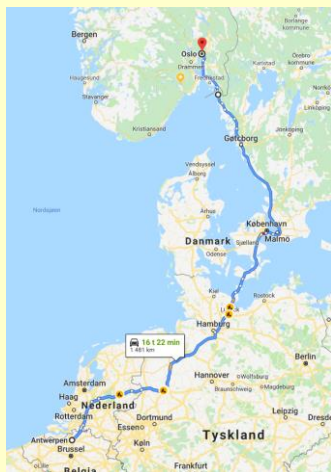
Markert ulykkesbegrep (dekning)

Ftrl. § 13-3 (2), 1.p., jf. ysfl. §§ 10 og 11 (1) a)

Myggstikk
(Rt. 2009 s. 1619)

Faktum

2. august: Høy feber og hevelse → streptokokk A-infeksjon og nyresvikt

1. august: Sover etter at bilen var lastet av

Åpent vindu

30. juli 2004 kjører gjennom Belgia

42

Dekningsområdet

Markert ulykkesbegrep (dekning)

Ftrl. § 13-3 (2), 1.p., jf.
ysfl. §§ 10 og 11 (1) a)

Myggstikk
(Rt. 2009 s. 1619)

Faktum

1. august: Sover etter at bilen var lastet av

Mao: I arbeid på arbeid i arbeidstiden

Problemstillingen: En **arbeidsulykke**?

30. juli 2004 kjører gjennom Belgia

Dekningsområdet

Markert ulykkesbegrep (dekning)

Ftrl. § 13-3 (2), 1.p., jf.
ysfl. §§ 10 og 11 (1) a)

Myggstikk
(Rt. 2009 s. 1619)

Høyesterett:

«Dekning under yrkesskadeforsikringen stiller ikke krav om at ulykken har sammenheng med noen risiko ved selve arbeidet. I et grensetilfelle vil imidlertid det forhold at ulykken er yrkesrelatert, kunne være utslagsgivende for at hendelsen blir ansett som en arbeidsulykke. ...

[D]et [er] tale om myggstikk og smitte som personer som deltar i yrkeslivet kan bli påført hvorsomhelst og nårsomhelst, det være seg i arbeidstiden eller i fritiden. Hendelsen har derfor – selv når man ser stikket og smitten under ett – karakter av å tilhøre dagliglivets risiko. Den kan etter min oppfatning følgelig ikke få det preg av ulykkesmoment som folketrygdloven § 13-3 annet ledd første punktum krever når hendelsen i seg selv er lite ulykkespreget.» (avsnitt 50)

Dekningsområdet

Markert ulykkesbegrep (dekning)

Ftrl. § 13-3 (2), 1.p., jf. ysfl. §§ 10 og 11 (1) a)

Myggstikk
(Rt. 2009 s. 1619)

Høyesterett:

«Dekning under yrkesskadeforsikringen stiller ikke krav om at ulykken har sammenheng med noen risiko ved selve arbeidet. I et **grensetilfelle** vil imidlertid det forhold at ulykken er **yrkesrelatert**, kunne være utslagsgivende for at hendelsen blir ansett som en arbeidsulykke. ...

[D]et [er] tale om myggstikk og smitte som personer som deltar i yrkeslivet kan bli påført hvorsomhelst og nårsomhelst, det være seg i arbeidstiden eller i fritiden. Hendelsen har derfor – selv når man ser stikket og smitten under ett – **karakter av å tilhøre dagliglivets risiko**. Den kan etter min oppfatning følgelig **ikke få det preg av ulykkesmoment** som folketrygdloven § 13-3 annet ledd første punktum krever når hendelsen i seg selv er lite ulykkespreget.» (avsnitt 50)

↳ Utfall: Ingen arbeidsulykke

↳ Videreført i annen praksis, se bl.a. *Stålskrubb* (LA-2017-34736)

45

Arbeidsulykkesbegrepet – et blick mot ulykkesforsikringer

Markert ulykkesbegrep (dekning)

Må tolke de aktuelle forsikringsvilkårene

Vega
(Rt. 1988 s. 394)

Høyesterett:

«Forsikringsvilkårenes bestemmelser om hvilke skader som dekkes, er bygget opp slik at det i § 3 fastslås at forsikringen omfatter **«ulykkeskade»** ...

Ankemotparten har vist til en rekke avgjørelser der det er stilt små krav til «den ytre begivenhet». Det har imidlertid i alle tilfelle vært fastholdt at **noe i den ytre situasjon må ha utviklet seg på en uventet måte**, og at det er dette som har ført til skaden.» (s. 397)

↳ Utfall: Ingen forsikringsdekning fordi dykkingen foregikk helt normalt uten ytre uhell av noe slag

↳ Videreført i annen praksis, se bl.a. *Legehelikopter* (RG-2013-1210), *Meiselmaskin* (RG 2006 s. 577), *Bjelkesammenstøt* (LG-2004-41036), *Alpinrenn I* (FinKN-2015-399), *Alpinrenn II* (FinKN-2016-277), *Alpinbakke* (FinKN-2017-600), *Kunstgressbane* (FinKN-2018-475), *Kant* (FinKN-2019-386), *Gjerdeklatrning* (FinKN-2019-603) og *Turning* (FinKN-2019-981)

46

Deloppsummering av det markerte ulykkesbegrepet

③ Relativisering av kravet til ulykkeshendelse. Skjønnsmomenter

① Noe i den ytre situasjon må ha utviklet seg på en uventet måte, og at det er dette som har ført til skaden

② Hendingen må være ulykkesartet
= krav om ulykkesmoment

Risikograd ved skadeutløsende aktivitet

Involvert **hastighet og kraft**

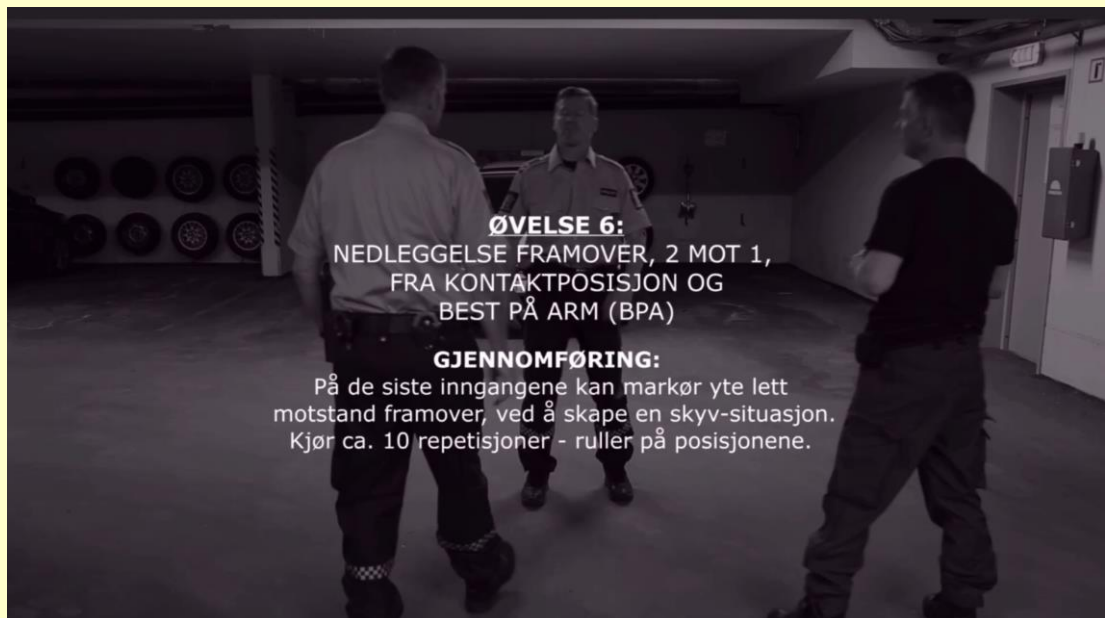
Nærhet til ordinære arbeidsoppgaver

Kontroll over situasjonen

Reelle hensyn/formålsbetraktninger

(Med videre ...)

Arrestasjonsteknikk (TRR-2018-3018)

3 Arrestasjonsteknikk (TRR-2018-3018)

- viser utvikling av praksis på ett bestemt situasjonsområde og en relativisering av avvikskravet

«Dersom det tenkes en skala der fotballspillerdommen og skyggekjennelsen er i den ene enden, mens musikkklærerdommen er i den andre enden, kan skader i forbindelse med arrestasjonsteknikk og selvforsvar plasseres et sted imellom. ... Retten viser i forlengelsen av dette til at det har utviklet seg en praksis i Trygderetten knyttet til hendelser som finner sted under øvelse på arrestasjonsteknikk og selvforsvar. Hovedinntrykket av praksis er at skader pådratt under slike øvelser svært sjeldent har blitt ansett som arbeidsulykker etter folketrygdloven § 13-3 ...»

- ▶ Vist til bl.a. *Frigjøringssteknikk I* (TRR-2018-1556) og *Frigjøringssteknikk II* (TRR-2018-2465)
- ▶ Konkret vurdering: lå innenfor normale arbeidsoppgaver som politiansatt
- ▶ Generelle uttalelser om at «nær faregrensen for skade, stilles det i praksis mindre krav til avvik fra det normale for at forholdet anses som en arbeidsulykke» (relativisering)

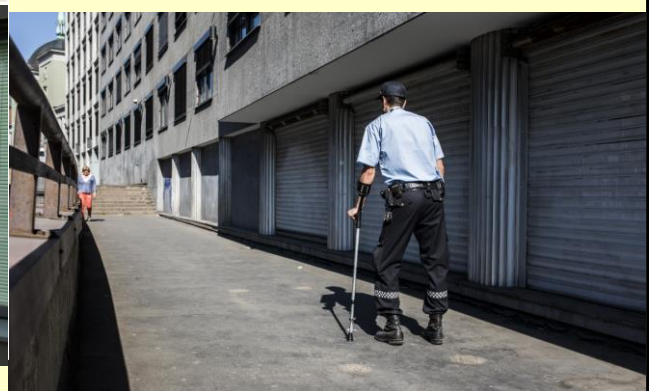
49

3 Nyanser i kravet til relativisering | Lovendring fra 2021

Bedre yrkesskadeerstatning fra i dag

info@pof.no Publisert: 01.09.2022 NO 19.92

50

Nyanser i kravet til relativisering

Endring i politiloven | Ny § 23a

§ 23 a. Erstatning for skader som skyldes pålagt trening

Den som gjør arbeid eller utfører verv i politiets tjeneste, kan kreve erstatning av arbeidsgiver for skader som ikke dekkes etter yrkesskadeforsikringsloven § 11, og som skyldes

- pålagt organisert trening og testing som inngår i sertifiserings- og vedlikeholdsprogram for innsatspersonell
- pålagt organisert trening, kursing eller øvelse på operative politioppgaver som omfatter elementer av maktbruk eller redningstjeneste
- opptaksprøver for innsatspersonell.

Lidelser som nevnt i folketrygdloven § 13-3 tredje ledd dekkes ikke.

Erstatningen skal utmåles som om skaden var en yrkesskade etter yrkesskadeforsikringsloven. Yrkesskadeforsikringsloven §§ 14 og 15 gjelder tilsvarende.

Reglene om enkeltvedtak i forvaltningsloven kapittel IV, V og VI gjelder ikke for krav som behandles etter denne bestemmelsen.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om retten til erstatning, herunder om vilkårene for erstatning og saksbehandlingsregler.

0 Tilføyd ved lov 18 juni 2021 nr. 123 (i kraft 1 sep 2022 iflg. res. 12 aug 2022 nr. 1443).

51

§ 3. Skadesituasjoner som omfattes av politiloven § 23a

Retten til erstatning etter politiloven § 23a omfatter skader som skyldes

- treningsaktivitet som inngår i et sertifiserings- og vedlikeholdsprogram for innsatspersonell, og treningsaktivitet med elementer fra slike program når den inngår i kravsett for å inneha bestemte stillinger, funksjoner, klassifiseringer og sertifiseringer. Treningsaktiviteten omfattes uavhengig av om den foregår på eller utenfor politiets egen eiendom
- annen treningsaktivitet på operative politioppgaver som omfatter elementer av maktbruk eller redningstjeneste, jf. § 4. Slik treningsaktivitet omfattes også når den arrangeres av, eller i samvirke med, andre nasjonale eller internasjonale aktører eller av Politihøgskolen som etter- og videreutdanning
- opptaksprøver for innsatspersonell.

Retten til erstatning gjelder uavhengig av om treningsaktiviteten foregår i Norge eller i utlandet, og under hvilken del av treningsaktiviteten skaden oppstod. Retten til erstatning omfatter også skader som skyldes skadeforebyggende oppvarmingsøvelser som inngår i det spesifikke opplegget for treningsaktiviteter og opptaksprøver.

§ 4. Oppgaver som omfattes av politiloven § 23a første ledd bokstav b

Med treningsaktiviteter på operative politioppgaver med elementer av maktbruk eller redningstjeneste menes trening, kursing eller øvelser i blant annet:

- arrestasjonsteknikk
- bruk av våpen og andre maktmidler
- utrykningskjøring og bruk av kjøretøy til tvangsmessig stans av annet kjøretøy
- bruk av politihelikopter, droner o.l. i taktisk hendelses- eller situasjonshåndtering
- føring av snøscooter i politisære oppdrag, redningstjeneste og oppsynsvirksomhet

52

[illegible]

53

54

Arbeidsulykkebegrepet

– hovedlinjer og utvalgte emner

Her vil du lære (læringsmål):

- ✓ 1 Yrkesskadeansvarets plassering
- ✓ 2 Dekningsområdene – en hjelpeskisse
- ✓ 3 Nærmere om det markerte ulykkesbegrepet
- 4 Nærmere om det avdempede ulykkesbegrepet
- 5 Sikkerhetsventilen i ysfl. § 11 bokstav c
- 6 Melding ved yrkesskade
- 7 Kort om Covid 19-skader

55

4

Arbeidsulykkesbegrepet

Avdempet ulykkesbegrep (dekning)

Ftrl. § 13-3 (2), 2.p., jf. ysfl. §§ 10 og 11 (1) a)

For eksempel løfteskader; løft av personer eller ting

Skygge (Rt. 2005 s. 1757)

Faktum: Vridningsskade i kne; misoppfatning hos skadelidte

Utfall: Ansett som arbeidsulykke

Sentrale presiseringer:

- ✓ Ikke tilleggskrav om «ytre» hending når arbeidstaker pga. vanskelig arbeidsstilling eller av andre grunner utsettes for ekstraordinær belastning eller påkjenning (avsn. 51)
- ✓ Den ekstraordinære påkjenning eller belastning kan i seg selv kunne utgjøre tilstrekkelig ulykkesmoment (avsn. 51)

56

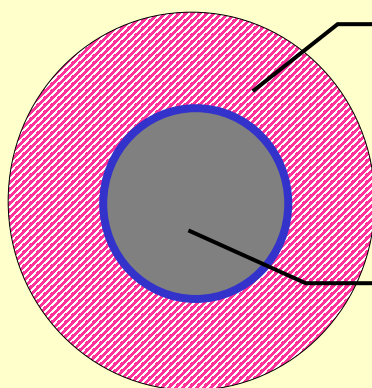
Arbeidsulykkesbegrepet

Avdempet ulykkesbegrep (dekning)

Ftrl. § 13-3 (2), 2.p., jf. ysfl. §§ 10 og 11 (1) a)

For eksempel løfteskader; løft av personer eller ting

Skygge (Rt. 2005 s. 1757)

«Skygge»-kjennelsens presisering (utvidelse?)

Kjernen og tradisjonelle forståelse av «ytte hending»

Arbeidsulykkesbegrepet

Avdempet ulykkesbegrep (dekning)

Ftrl. § 13-3 (2), 2.p., jf. ysfl. §§ 10 og 11 (1) a)

For eksempel løfteskader; løft av personer eller ting

Pall (Rt. 2007 s. 882)

Faktum: Pakkerimedarbeider ved Tine Norske Meierier fikk en ryggglidelse under stabling av paller

Utfall: Ansett som arbeidsulykke

Sentrale presiseringer:

- ✓ Må det være tale om løft av spesielt tunge gjenstander, løft av gjenstander med uventet vekt, løft som ligger utenfor arbeiderens normale arbeidsoppgaver, eller løft i en vanskelig arbeidsstilling eller under andre ugunstige forhold (avsn. 39)
- ✓ 23–25 kg ikke tilstrekkelig (avsn. 40)

Arbeidsulykkesbegrepet

Avdempet ulykkesbegrep (dekning)

Ftrl. § 13-3 (2), 2.p., jf. ysfl. §§ 10 og 11 (1) a)

**Musikklærer
(Rt. 2009 s. 1626)**

Faktum: En lærer ved en ungdomsskole pådro seg en bruskskade i kneet mens hun instruerte i dans i en musikktime

Sentrale presiseringer:

- ✓ Avvik fra det normale kan bestå i 1) oppgaver utenfor rammene for arbeidet, *eller* 2) ordinært arbeid gjennomført uvanlig
- ✓ I begge tilfeller kreves det at avviket må ha medført en usedvanlig påkjenning eller belastning (avsn. 29)
- ✓ Det avgjørende er *hendelsens* art og omstendighetene rundt denne – ikke skadens art og omfang (men kan ha bevisverdi)

Arbeidsulykkesbegrepet

Avdempet ulykkesbegrep (dekning)

Ftrl. § 13-3 (2), 2.p., jf. ysfl. §§ 10 og 11 (1) a)

**Musikklærer
(Rt. 2009 s. 1626)**

Høyesteretts konkrete rettsanvendelse:

Ingen uheldig
arbeidsstilling

Vanlig og
påregnelig

(avsnitt 39–40)

Arbeidsulykkesbegrepet

Avdempet ulykkesbegrep (dekning)

Ftrl. § 13-3 (2), 2.p., jf. ysfl. §§ 10 og 11 (1) a)

**Musikklærer
(Rt. 2009 s. 1626)**

Høyesteretts konkrete rettsanvendelse:

Ingen uheldig
arbeidsstilling

Vanlig og
påregnelig

Full kontroll

Ikke risikofylt

Ingen ytre
årsak

Ingen
arbeidsulykke

«Det var ikke noe uvanlig ved måten danseundervisningen ble gjennomført på – A måtte ikke innta noen uheldig arbeidsstilling, og det skjedde heller ingen andre avvik fra det normale. At elever i ungdomsskolealder er urolige og uoppmerksomme når læreren står med ryggen til, er høyst vanlig og påregnelig, og A hadde selv full kontroll over når og hvordan uroen skulle takles. Det forelå ikke noe faremoment som tilsa at hun måtte handle spesielt raskt. Heller ikke var det noe unormalt med gulvet i musikkrommet der undervisningen skjedde – gulvet ga ikke spesiell motstand.»

(avsnitt 39–40)

Innbokasse (LF-2018-189931)

– instruktiv for å utvikle en sjekkliste

«Flertallet ser det slik at det lå [1] innenfor As normale arbeid å utføre løft av slike kasser, også med [2] kjent vekt for henne, som i dette tilfellet. Løftet var i utgangspunktet [3] rutinearbeid for henne. Løftet var [4] kontrollert, og flertallet legger etter bevisførselen til grunn at det [5] ikke er sannsynlig at A mistet kontrollen over løftet, eller at hun kom ut av balanse på en måte som har hatt betydning for hendelsesforløpet. ... Løftet var [6] heller ikke spesielt tungt for henne i den aktuelle situasjonen. ...

Flertallet kan ikke se at det foreligger en påkjenning som kan karakteriseres som usedvanlig, [7] sammenlignet med påkjenningen ved hennes daglige arbeid. ... Flertallet har etter dette kommet til at det ikke foreligger en arbeidsulykke etter det avdempende ulykkesbegrepet i folketrygdloven § 13-3 første og andre ledd og vilkåret i yrkesskadeforsikringsloven § 11 første ledd bokstav a er ikke oppfylt.»

Deloppsummering av ulykkesbegrepet

– på tvers av tre rettsområder

63

Forsikringsvilkår

Tolke de konkrete vilkår
«plutselig og uventet
ytre hendelse» e.l.

Ulykkesforsikring

(=)

Folketrygdloven

§ 13-3 (2), 1.p:

Plutselig og uventet
ytre hendelse

Yrkesskadetrygd

=

Yrkesskade-forsikringsloven

§ 11 (1), a):

Plutselig og uventet
ytre hendelse

Yrkesskadeforsikring

Det markerte
ulykkesbegrepet

64

Forsikringsvilkår

Tolke de konkrete vilkår
«plutselig og uventet ytre hendelse» e.l.

Ulykkesforsikring**Folketrygdloven**

§ 13-3 (2), 2.p:

Usedvanlig belastning utenfor det normale i vedkommende arbeid

§ 13-3 (2), 1.p:

Plutselig og uventet ytre hendelse

Yrkesskadetrygd**Yrkesskade-
forsikringsloven**

§ 11 (1), a):

Usedvanlig belastning utenfor det normale i vedkommende arbeid

§ 11 (1), a):

Plutselig og uventet ytre hendelse

Yrkesskadeforsikring

Det avdempede ulykkesbegrepet

Det markerte ulykkesbegrepet

Forsikringsvilkår

Tolke de konkrete vilkår
«plutselig og uventet ytre hendelse» e.l.

Ulykkesforsikring**Folketrygdloven**

§ 13-3 (2), 2.p:

Usedvanlig belastning utenfor det normale i vedkommende arbeid

§ 13-3 (2), 1.p:

Plutselig og uventet ytre hendelse

Yrkesskadetrygd**Yrkesskade-
forsikringsloven**

§ 11 (1), c):

Annen skade som skyldes skadelige arbeidsprosesser

§ 11 (1), a):

Usedvanlig belastning utenfor det normale i vedkommende arbeid

§ 11 (1), a):

Plutselig og uventet ytre hendelse

Yrkesskadeforsikring

Sikkerhets-
ventilen

Det avdempede ulykkesbegrepet

Det markerte ulykkesbegrepet

Arbeidsulykkebegrepet

– hovedlinjer og utvalgte emner

Her vil du lære (læringsmål):

- ✓ 1 Yrkesskadeansvarets plassering
- ✓ 2 Dekningsområdene – en hjelpeskisse
- ✓ 3 Nærmere om det markerte ulykkesbegrepet
- ✓ 4 Nærmere om det avdempede ulykkesbegrepet
- 5 5 Sikkerhetsventilen i ysfl. § 11 bokstav c
- 6 6 Melding ved yrkesskade
- 7 7 Kort om Covid 19-skader

67

Arbeidsulykkebegrepet

– hovedlinjer og utvalgte emner

VAKSINE: Mens koronaviruset i 2020 i hovedsak gikk ut usett, er det nå flere vaksinasaker (Illustrasjonsbilde: DMS/John Vidar Sandnes)

**Koronaen ga flere
erstatningskrav – men få
alvorlige skader**

I første halvår i år søkte seks prosent flere om pasientskadeerstatning sammenlignet med samme periode i fjor. Økningen skyldes først og fremst koronavirusen.

Her vil du lære (læringsmål):

- ✓ 1 Yrkesskadeansvarets plassering
- ✓ 2 Dekningsområdene – en hjelpeskisse
- ✓ 3 Nærmere om det markerte ulykkesbegrepet
- ✓ 4 Nærmere om det avdempede ulykkesbegrepet
- ✓ 5 Sikkerhetsventilen i ysfl. § 11 bokstav c
- ✓ 6 Melding ved yrkesskade
- 7 7 Kort om Covid 19-skader

68

7 Covid 19 som yrkesskade

- ▶ Yfsl. §11 (1) b: yrkesskadeforsikringen skal dekke «Skade og sykdom som i medhold av folketrygdloven § 13-4 er likestilt med yrkesskade» (listesykdømmene)
- ▶ Yrkessykdomsforskriften ble endret 7. april 2020, trådte i kraft fra 1. mars 2020
- ▶ Forskriften § 1:

H. Sykdommer som skyldes smitte

1. under arbeid i laboratorium hvor en arbeider med vedkommende smittestoff.
2. under arbeid på lege- eller tannlegekontor, sosialkontor, i medisinske institusjoner, sosiale institusjoner og utekontakter, barneheim, aldersheim o.l. eller ved annen yrkesutøvelse der virksomheten skjer i miljøer med særskilt sykdoms- eller smittefare. Følgende sykdommer omfattes:
 - a. tuberkulose,
 - b. poliomyelitt med lammelser,
 - c. difteri,
 - d. tyfoidfeber,
 - e. paratyfus A,
 - f. smittsom gulsott,
 - g. mononucleosis infectiosa,
 - h. andre smittsomme sykdommer når den yrkesskade har fått komplikasjon fra hjernen og/eller ryggmargen, hjertet, nyrer eller ledd,
 - i. serum-hepatitt og sykdommer med liknende infeksjonsmåte, herunder AIDS og HIV-smitte,
 - j. paratyfus B, andre salmonelloser og dysenteri når sykdommen etterfølges av en langvarig eller konstant smittebæretilstand.
 - k. smitte med meticillinresistente gule stafylokokker (MRSA),
 - l. covid-19 med alvorlige komplikasjoner.

69

7 Covid 19 som yrkesskade

H. Sykdommer som skyldes smitte

1. under arbeid i laboratorium hvor en arbeider med vedkommende smittestoff.
2. under arbeid på lege- eller tannlegekontor, sosialkontor, i medisinske institusjoner, sosiale institusjoner og utekontakter, barneheim, aldersheim o.l. eller ved annen yrkesutøvelse der virksomheten skjer i miljøer med særskilt sykdoms- eller smittefare. Følgende sykdommer omfattes:
 - a. tuberkulose,
 - b. poliomyelitt med lammelser,
 - c. difteri,
 - d. tyfoidfeber,
 - e. paratyfus A,
 - f. smittsom gulsott,
 - g. mononucleosis infectiosa,
 - h. andre smittsomme sykdommer når den yrkesskade har fått komplikasjon fra hjernen og/eller ryggmargen, hjertet, nyrer eller ledd,
 - i. serum-hepatitt og sykdommer med liknende infeksjonsmåte, herunder AIDS og HIV-smitte,
 - j. paratyfus B, andre salmonelloser og dysenteri når sykdommen etterfølges av en langvarig eller konstant smittebæretilstand.
 - k. smitte med meticillinresistente gule stafylokokker (MRSA),
 - l. covid-19 med alvorlige komplikasjoner.

70

7 Covid 19 som yrkesskade

H. Sykdommer som skyldes smitte

1. under arbeid i laboratorium hvor en arbeider med vedkommende smittestoff.
2. under arbeid på lege- eller tannlegekontor, sosialkontor, i medisinske institusjoner, sosiale institusjoner og utekontakter, barneheim, aldersheim o.l. eller ved annen yrkesutøvelse der virksomheten skjer i miljøer med særskilt sykdoms- eller smittefare. Følgende sykdommer omfattes:
 - a. tuberkulose,
 - b. poliomyelitt med lammelser,
 - c. difteri,
 - d. tyfoidfeber,
 - e. paratyfus A,
 - f. smittsom gulsott,
 - g. mononucleosis infectiosa,
 - h. andre smittsomme sykdommer når den yrkesskadde har fått komplikasjon fra hjernen og/eller ryggmargen, hjertet, nyrer eller ledd,
 - i. serum-hepatitt og sykdommer med liknende infeksjonsmåte, herunder AIDS og HIV-smitte,
 - j. paratyfus B, andre salmonelloser og dysenteri når sykdommen etterfølges av en langvarig eller konstant smittebæretilstand.
 - k. smitte med meticillinresistente gule stafylokokker (MRSA),
 - l. covid-19 med alvorlige komplikasjoner.

71

7 Covid 19 som yrkesskade

H. Sykdommer som skyldes smitte

1. under arbeid i laboratorium hvor en arbeider med vedkommende smittestoff.
2. under arbeid på lege- eller tannlegekontor, sosialkontor, i medisinske institusjoner, sosiale institusjoner og utekontakter, barneheim, aldersheim o.l. eller ved annen yrkesutøvelse der virksomheten skjer i miljøer med særskilt sykdoms- eller smittefare. Følgende sykdommer omfattes:
 - a. tuberkulose,
 - b. poliomyelitt med lammelser,
 - c. difteri,
 - d. tyfoidfeber,
 - e. paratyfus A,
 - f. smittsom gulsott,
 - g. mononucleosis infectiosa,
 - h. andre smittsomme sykdommer når den yrkesskadde har fått komplikasjon fra hjernen og/eller ryggmargen, hjertet, nyrer eller ledd,
 - i. serum-hepatitt og sykdommer med liknende infeksjonsmåte, herunder AIDS og HIV-smitte,
 - j. paratyfus B, andre salmonelloser og dysenteri når sykdommen etterfølges av en langvarig eller konstant smittebæretilstand.
 - k. smitte med meticillinresistente gule stafylokokker (MRSA),
 - l. covid-19 med alvorlige komplikasjoner.

72

Covid 19 som yrkesskade

H. Sykdommer som skyldes smitte

1. under arbeid i laboratorium hvor en arbeider med vedkommende smittestoff.
2. under arbeid på lege- eller tannlegekontor, sosialkontor, i medisinske institusjoner, sosiale institusjoner og utekontakter, barneheim, aldersheim o.l. eller ved annen yrkesutøvelse der virksomheten skjer **miljøer med særskilt sykdoms- eller smittefare**. Følgende sykdommer omfattes:
 - a. tuberkulose,
 - b. poliomyelitt med lammelser,
 - c. difteri,
 - d. tyfoidfeber,
 - e. paratyfus A,
 - f. smittsom gulsott,
 - g. mononucleosis infectiosa,
 - h. andre smittsomme sykdommer når den yrkesskadede har fått komplikasjon fra hjernen og/eller ryggmargen, hjertet, nyrer eller ledd,
 - i. serum-hepatitt og sykdommer med liknende infeksjonsmåte, herunder AIDS og HIV-smitte,
 - j. paratyfus B, andre salmonelloser og dysenteri når sykdommen etterfølges av en langvarig eller konstant smittebærrtilstand.
 - k. smitte med meticillinresistente gule stafylokokker (MRSA),
 - l. **covid-19 med alvorlige komplikasjoner.**

73

Covid 19 som yrkesskade

H. Sykdommer som skyldes smitte

1. under arbeid i laboratorium hvor en arbeider med vedkommende smittestoff.
2. under arbeid på lege- eller tannlegekontor, sosialkontor, i medisinske institusjoner, sosiale institusjoner og utekontakter, barneheim, aldersheim o.l. eller ved annen yrkesutøvelse der virksomheten skjer **miljøer med særskilt sykdoms- eller smittefare**. Følgende sykdommer omfattes:

- ▶ NAVs rundskriv til yrkessykdomsforskriften (R13-04-FOR)
 - til § 1 bokstav H nr. 2 nevnes fengselsmiljø, ambulansetransport og visse deler av politiets arbeid
 - Rundskrivet presiserer at «det ikke er *yrkesgruppen*, men *arbeidsforholdene/situasjonen* som må være grunnlaget for vurderingen».
- ▶ Hva med f.eks. ansatte i barnehage og skole/SFO som var på jobb under pandemien? Arbeids- og sosialdepartementet har i brev 7. mai 2020 til Skolelederforbundet: «Bestemmelsen i nr. 2 er *primært* innrettet mot arbeid i helsevesenet», men i lys av forbundets henvendelse «viser vi til at denne bestemmelsen *ikke utelukker* at smitte påført under arbeid i barnehager og skoler, kan omfattes». Konkret vurdering

74

Covid 19 som yrkesskade

H. Sykdommer som skyldes smitte

1. under arbeid i laboratorium hvor en arbeider med vedkommende smittestoff.
2. under arbeid på lege- eller tannlegekontor, sosialkontor, i medisinske institusjoner, sosiale institusjoner og utekontakter, barneheim, aldersheim o.l. eller ved annen yrkesutøvelse der virksomheten skjer i miljøer med særskilt sykdoms- eller smittefare. Følgende sykdommer omfattes:
 - a. tuberkulose,
 - b. poliomyelitt med lammelser,
 - c. difteri,
 - d. tyfoidefeber,
 - e. paratyfus A,
 - f. smittsom gulsott,
 - g. mononucleosis infectiosa,
 - h. andre smittsomme sykdommer når den yrkesskadede har fått komplikasjon fra hjernen og/eller ryggmargen, hjertet, nyrer eller ledd,
 - i. serum-hepatitt og sykdommer med liknende infeksjonsmåte, herunder AIDS og HIV-smitte,
 - j. paratyfus B, andre salmonelloser og dysenteri når sykdommen etterfølges av en langvarig eller konstant smittebæretilstand.
 - k. smitte med meticillinresistente gule stafylokokker (MRSA),
 - l. covid-19 med alvorlige komplikasjoner.

75

Covid 19 som yrkesskade

H. Sykdommer som skyldes smitte

1. under arbeid i laboratorium hvor en arbeider med vedkommende smittestoff.
2. under arbeid på lege- eller tannlegekontor, sosialkontor, i medisinske institusjoner, sosiale institusjoner og utekontakter, barneheim, aldersheim o.l. eller ved annen yrkesutøvelse der virksomheten skjer i miljøer med særskilt sykdoms- eller smittefare. Følgende sykdommer omfattes:
 - a. tuberkulose,
 - b. poliomyelitt med lammelser,
 - c. difteri,
 - d. tyfoidefeber,
 - e. paratyfus A,
 - f. smittsom gulsott,
 - g. mononucleosis infectiosa,
 - h. andre smittsomme sykdommer når den yrkesskadede har fått komplikasjon fra hjernen og/eller ryggmargen, hjertet, nyrer eller ledd,
 - i. serum-hepatitt og sykdommer med liknende infeksjonsmåte, herunder AIDS og HIV-smitte,
 - j. paratyfus B, andre salmonelloser og dysenteri når sykdommen etterfølges av en langvarig eller konstant smittebæretilstand.
 - k. smitte med meticillinresistente gule stafylokokker (MRSA),
 - l. covid-19 med alvorlige komplikasjoner.

76

7 Covid 19 som yrkesskade

H. Sykdommer som skyldes smitte

1. under arbeid i laboratorium hvor en arbeider med vedkommende smittestoff.
2. under arbeid på lege- eller tannlegekontor, sosialkontor, i medisinske institusjoner, sosiale institusjoner og utekontakter, barneheim, aldersheim o.l. eller ved annen yrkesutøvelse der virksomheten skjer i miljøer med særskilt sykdoms- eller smittefare. Følgende sykdommer omfattes:
 - a. tuberkulose,
 - b. polymyelt med lammelser,
 - c. difteri,
 - d. tyfoidfeber,
 - e. paratyfus A,
 - f. smittsom gulsott,
 - g. mononucleosis infectiosa,
 - h. andre smittsomme sykdommer når den yrkesskadede har fått komplikasjon fra hjernen og/eller ryggmargen, hjertet, nyrer eller ledd,
 - i. serum-hepatitt og sykdommer med liknende infeksjonsmåte, herunder AIDS og HIV-smitte,
 - j. paratyfus B, andre salmonellose og dysenteri når sykdommen etterfølges av en langvarig eller konstant smittebærestilstand,
 - k. smitte med meticillinresistente gule stafylokokker (MRSA),
 - l. **Covid-19 med alvorlige komplikasjoner**

► Navs rundskriv til forskriften (R13-04-FOR):

«Med alvorlige komplikasjoner menes:

- sykehusinnleggelse
- behov for medisinsk oppfølging av sykehusspesialist som følge av Covid-19 smitte
- dødsfall
- varig medisinsk dokumentert svekket helse som følge av smitte»

77

7 Covid 19 som yrkesskade

H. Sykdommer som skyldes smitte

1. under arbeid i laboratorium hvor en arbeider med vedkommende smittestoff.
2. under arbeid på lege- eller tannlegekontor, sosialkontor, i medisinske institusjoner, sosiale institusjoner og utekontakter, barneheim, aldersheim o.l. eller ved annen yrkesutøvelse der virksomheten skjer i miljøer med særskilt sykdoms- eller smittefare. Følgende sykdommer omfattes:
 - a. tuberkulose,
 - b. polymyelt med lammelser,
 - c. difteri,
 - d. tyfoidfeber,
 - e. paratyfus A,
 - f. smittsom gulsott,
 - g. mononucleosis infectiosa,
 - h. andre smittsomme sykdommer når den yrkesskadede har fått komplikasjon fra hjernen og/eller ryggmargen, hjertet, nyrer eller ledd,
 - i. serum-hepatitt og sykdommer med liknende infeksjonsmåte, herunder AIDS og HIV-smitte,
 - j. paratyfus B, andre salmonellose og dysenteri når sykdommen etterfølges av en langvarig eller konstant smittebærestilstand,
 - k. smitte med meticillinresistente gule stafylokokker (MRSA),
 - l. **Covid-19 med alvorlige komplikasjoner**

► Navs rundskriv til forskriften (R13-04-FOR):

«Med alvorlige komplikasjoner menes:

- sykehusinnleggelse
- behov for medisinsk oppfølging av sykehusspesialist som følge av Covid-19 smitte
- dødsfall
- varig medisinsk dokumentert svekket helse som følge av smitte»

► De to første alternativene har normalt liten betydning for retten til erstatning

78

7 Covid 19 som yrkesskade

H. Sykdommer som skyldes smitte

1. under arbeid i laboratorium hvor en arbeider med vedkommende smittestoff.
2. under arbeid på lege- eller tannlegekontor, sosialkontor, i medisinske institusjoner, sosiale institusjoner og utekontakter, barneheim, aldersheim o.l. eller ved annen yrkesutøvelse der virksomheten skjer i miljøer med særskilt sykdoms- eller smittefare. Følgende sykdommer omfattes:
 - a. tuberkulose,
 - b. polymyeltitt med lammelser,
 - c. difteri,
 - d. tyfoidfeber,
 - e. paratyfus A,
 - f. smittsom gulsott,
 - g. mononucleosis infectiosa,
 - h. andre smittsomme sykdommer når den yrkesskadede har fått komplikasjon fra hjernen og/eller ryggmargen, hjertet, nyrer eller ledd,
 - i. serum-hepatitt og sykdommer med liknende infeksjonsmåte, herunder AIDS og HIV-smitte,
 - j. paratyfus B, andre salmonellose og dysenteri når sykdommen etterfølges av en langvarig eller konstant smittebærestilstand,
 - k. smitte med meticillinresistente gule stafylokokker (MRSA),
 - l. **Covid-19 med alvorlige komplikasjoner**

► Navs rundskriv til forskriften (R13-04-FOR):

«Med alvorlige komplikasjoner menes:

- sykehusinnleggelse
- behov for medisinsk oppfølging av sykehusspesialist som følge av Covid-19 smitte
- **dødsfall**
- varig medisinsk dokumentert svekket helse som følge av smitte»

► De to første alternativene har normalt liten betydning for retten til erstatning

► Dødsfall kan gi rett til forsørgertapserstatning etter yrkesskadeforskriften kapittel 6

79

7 Covid 19 som yrkesskade

H. Sykdommer som skyldes smitte

1. under arbeid i laboratorium hvor en arbeider med vedkommende smittestoff.
2. under arbeid på lege- eller tannlegekontor, sosialkontor, i medisinske institusjoner, sosiale institusjoner og utekontakter, barneheim, aldersheim o.l. eller ved annen yrkesutøvelse der virksomheten skjer i miljøer med særskilt sykdoms- eller smittefare. Følgende sykdommer omfattes:
 - a. tuberkulose,
 - b. polymyeltitt med lammelser,
 - c. difteri,
 - d. tyfoidfeber,
 - e. paratyfus A,
 - f. smittsom gulsott,
 - g. mononucleosis infectiosa,
 - h. andre smittsomme sykdommer når den yrkesskadede har fått komplikasjon fra hjernen og/eller ryggmargen, hjertet, nyrer eller ledd,
 - i. serum-hepatitt og sykdommer med liknende infeksjonsmåte, herunder AIDS og HIV-smitte,
 - j. paratyfus B, andre salmonellose og dysenteri når sykdommen etterfølges av en langvarig eller konstant smittebærestilstand,
 - k. smitte med meticillinresistente gule stafylokokker (MRSA),
 - l. **Covid-19 med alvorlige komplikasjoner**

► Navs rundskriv til forskriften (R13-04-FOR):

«Med alvorlige komplikasjoner menes:

- sykehusinnleggelse
- behov for medisinsk oppfølging av sykehusspesialist som følge av Covid-19 smitte
- dødsfall
- **varig medisinsk dokumentert svekket helse som følge av smitte»**

► De to første alternativene har normalt liten betydning for retten til erstatning

► Dødsfall kan gi rett til forsørgertapserstatning etter yrkesskadeforskriften kapittel 6

► Lite avklart hva som ligger i begrepet «varig medisinsk dokumentert svekket helse som følge av smitte»

80

7 Covid 19 som yrkesskade

§ 13-4. Yrkessykdommer som likestilles med yrkesskade

Visse yrkessykdommer som skyldes påvirkning i arbeid, klimasykdommer og epidemiske sykdommer skal likestilles med yrkesskade. Departementet gir forskrifter om hvilke sykdommer som skal likestilles med yrkesskade.

Sykdom som angitt i forskriftene skal godkjennes som yrkesskade dersom

a. sykdomsbildet er karakteristisk og i samsvar med det som den aktuelle påvirkningen kan framkalle,

b. vedkommende i tid og konsentrasjon har vært utsatt for den aktuelle påvirkningen i en slik grad at det er en rimelig sammenheng mellom påvirkningen og det aktuelle sykdomsbildet,

c. symptomene har oppstått i rimelig tid etter påvirkningen, og

d. det ikke er mer sannsynlig at en annen sykdom eller påvirkning er årsak til symptomene.

Det er et vilkår at påvirkningen som nevnt i bokstav b har skjedd mens vedkommende var yrkesskadedekket, se §§ 13-6 til 13-13.

➔ Bedriftsvilkårene («i arbeid på arbeidssstedet i arbeidstiden») må være oppfylt også i Covid 19-saker

- ▶ Covid 19 fantes nærmest alle steder, hvilket er en forskjell fra til forskjell fra de fleste andre listesykdommene som i mindre grad finnes utenfor arbeidsmiljøet
- ▶ Hjemmekontor – vanskelige vurderinger. Pålagt vs. ikke-pålagt hjemmekontor

81

7 Covid 19 som yrkesskade – en «minicase»

Lise er lærer på Lillevik barneskolen. Hun føler seg dårlig og får påvist koronasmitte. På skolen er det ingen registrert smitte. Lise benytter buss til og fra skolen, men tar ikke buss ellers. Hun er skilt og bor alene i eneboligen i Storvik.

Har Lise krav på å få sykdommen godkjent som yrkesskade?

Noen vurderingspunkter – og utfordringer

- ▶ Ikke inkludert i oppregningen i forskriftens § 1 bokstav H nr. 2, men er det en «annen yrkesutøvelse der virksomheten skjer i miljøer med særskilt sykdoms- eller smittefare»?

Departementets brev til Skolelederforbundet: «bestemmelsen ikke utelukker at smitte påført under arbeid i barnehager og skoler, kan omfattes»

NAV's rundskriv: ikke er yrkesgruppen, men arbeidsforholdene som er avgjørende (etter konkret vurdering)

- ▶ Bevist adekvat påvirkning (på arbeidsplassen), jf. ftrl. § 13-4 (2) b, jf. (3)?

Reiser til/fra arbeid er i utgangspunktet ikke yrkesskadedekket etter ftrl. § 13-6

Men: kan være dekket av utvidede forsikringsdekninger (inkl. tariffestet dekning)

82

7 Covid 19 som yrkesskade – kort om vaksineskader

- ▶ Yrkessykdomsforskriften § 1 bokstav I **åpner** for yrkesskadegodkjenning av «Sykdommer etter vaksinasjon som har samband med yrket»
- ▶ Navs rundskriv tilsier **likevel** at det skal mye til før Covid 19-relaterte lidelser skal kunne anses som yrkessykdom
- ▶ R13-04-FOR:
«For at en vaksinasjon skal kunne anses som yrkesrelatert må medlemmet ha blitt anbefalt å ta vaksinen på grunn av **særskilt risiko** for smitte i vedkommendes yrke.»

↳ Når tilnærmet alle ble anbefalt å ta Covid 19-vaksine, kan jeg vanskelig se at man står overfor en «særskilt risiko»

83

Arbeidsulykkebegrepet

– hovedlinjer og utvalgte emner

Professor dr. juris Morten Kjelland

84

Yrkesskadeerstatning

– hovedlinjer og utvalgte emner

Professor dr. juris Morten Kjelland

85

Yrkesskadeerstatning

– hovedlinjer og utvalgte emner

Nettsiden for kurset: www.ejuss.no

Ønsker du tilgang i 6 mnd? Send e-post til

morten@lexiaeducation.no

Professor dr. juris Morten Kjelland

86

Yrkesskade

– anvendelsesområdet for yrkesskadeforsikringsloven

Yrkesskadeforsikringsloven § 1

«Loven gjelder ved personskade påført

arbeidstaker hos arbeidsgiver i riket.»

Ysfl. § 2 (1) b

Ysfl. § 2 (1) a

LEGALDEFINISJONER

87

Yrkesskade

– ansvaret er objektivt

Ysfl. § 3 første ledd andre punktum

«Yrkesskadeforsikringen skal gi rett til full erstatning uten hensyn til om noen har skyld i skaden.»

Objektivt ansvar

88

Yrkesskade

– forsikringsplikt

Ysfl. § 3 første ledd første punktum

«Arbeidsgivere plikter å tegne forsikring (yrkesskadeforsikring) ...»

Ysfl. § 4 fjerde ledd

yff.no

«Forsikringsgivere som tilbyr forsikring etter loven, må være tilsluttet en forening av slike forsikringsgivere (Yrkesskadeforsikringsforeningen).»

89

Yrkesskade

– dekningsområdet: bedriftsvilkårene

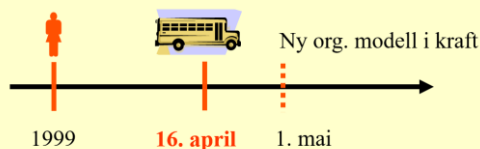
Ysfl. § 10

«Yrkesskadeforsikringen skal ... dekke skader og sykdommer som arbeidstaker påføres **i arbeid på arbeidsstedet i arbeidstiden.**»

90

Hyggetur med jobben I

(Rt. 2004 s. 487)

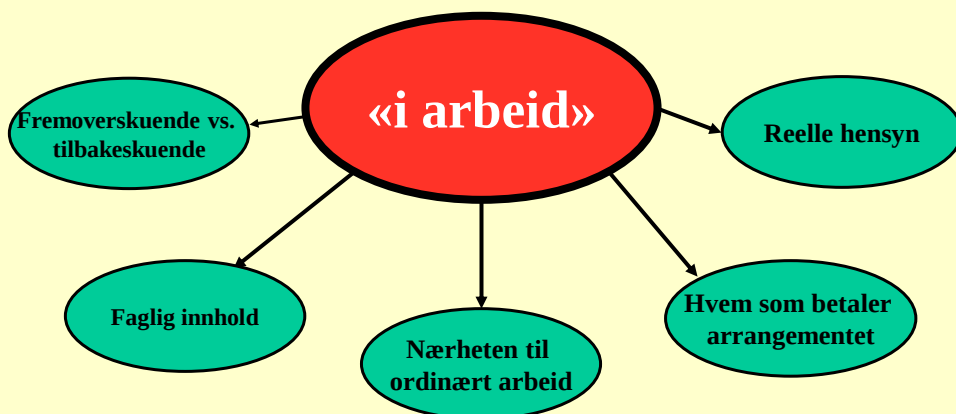

- Alle ansatte deltar (25 personer)
- Avreise med buss kl 14.00
- Omvisning på Krageberg gård

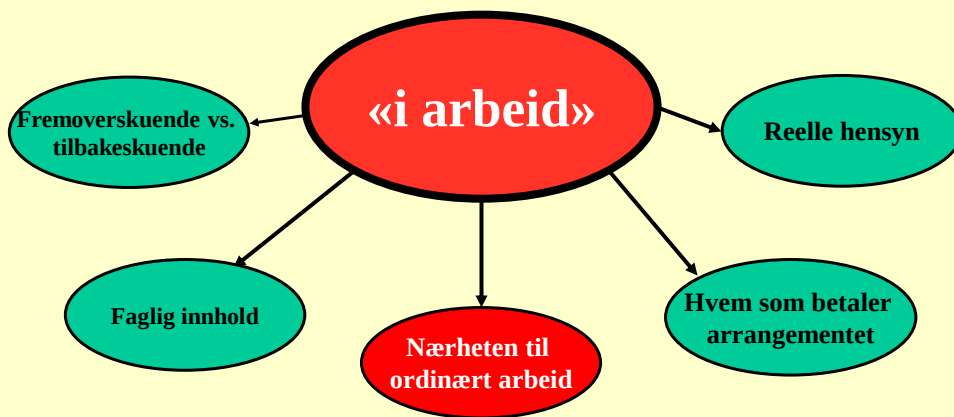
91

Hyggetur med jobben I (Rt. 2004 s. 487) – presisering av inngangsvilkårene

92

Hyggetur med jobben I (Rt. 2004 s. 487)
– presisering av inngangsvilkårene

93

Hyggetur med jobben II
(Rt. 2014 s. 513)

94

Hyggetur med jobben II (Rt. 2014 s. 513)

– saksforholdet

95

Hyggetur med jobben II (Rt. 2014 s. 513)

– essensen i dommen

Høyesterett:

«Begrepet «i arbeid» er ikke skarpt avgrenset og er ikke helt dekkende for hva som omfattes. Kjernen i begrepet er utførelse av arbeidstakerens ordinære arbeidsoppgaver. Men blir en arbeidstaker utsatt for en ulykke på arbeidsstedet, stilles det ikke noe krav om at ulykken har tilknytning til utføringen av arbeidsoppgavene – arbeidstakeren vil da som den store hovedregel være yrkesskade-dekket. Kriteriet «i arbeid» har derfor først og fremst betydning når ulykken skjer utenfor arbeidsstedet.» (avsnitt 39)

96

Hyggetur med jobben II (Rt. 2014 s. 513)

– essensen i dommen

Høyesterett:

97

Hyggetur med jobben II (Rt. 2014 s. 513)

– essensen i dommen

Høyesterett:

«Dersom arbeidsgiveren pålegger arbeidstakeren å delta på en bestemt aktivitet, må aktiviteten som den store hovedregel anses for å ha skjedd «i arbeid». Dette må være tilfellet selv om aktiviteten er av en slik art at arbeidstakeren arbeidsrettslig sett har adgang til å reservere seg mot å delta. Og det kan ikke uten videre være avgjørende at det gjelder en aktivitet som arbeidstakeren ikke har plikt til å utføre i henhold til instruks eller arbeidsordre. Også aktiviteter som arbeidsgiveren forventer at arbeidstakeren skal delta på, må som hovedregel være omfattet dersom tilknytningskravet for øvrig er oppfylt.» (avsnitt 44)

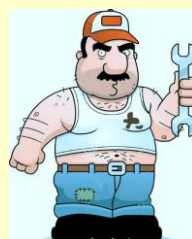
98

Yrkesskade

– dekningsområdet

Ysfl. § 10

«Yrkesskadeforsikringen skal ... dekke skader og sykdommer som arbeidstaker påføres **i arbeid på arbeidsstedet i arbeidstiden.**»

99

Bedriftsvilkårene – når er man dekket på reiseveien?

100

Reglene om yrkesskader kan være vanskelige å navigere i. Er man i tillegg på reiseveien når skaden skjer, vil den rettslige situasjonen kunne bli enda mer uoversiktlig. Det er derfor behov for en ryddig fremstilling av dette stoffet. *Skader på reiseveien* er den første helhetlige fremstillingen av reglene om yrkesskadedekning for skader som har skjedd på reiseveien.

Boken omhandler reglene i yrkesskade-forsikringsloven og folketrygdløven, men den belyser også dekning basert på hoved-tariffavtaler og individuelle forsikringer.

Fremstillingen inneholder en generell del om når en skade anses å ha skjedd «i arbeid på arbeidstedet i arbeidstiden» og går mer

Morten Kjelland

SKADER PÅ REISEVEIEN

Morten Kjelland

SKADER PÅ REISEVEIEN

Når er man yrkesskadedekket?

GYLDENDAL

konkret inn på praktiske tilfeller som reiser til og fra arbeid, tjenstreiser og reiser til og fra hjemmekontor. Bokens hovedfokus er på de alminnelige reglene om yrkesskadedekning for arbeidstakere, i tillegg til de særskilte reglene som gjelder for blant annet elever, studenter, militærpersonell, skipsarbeidere og oljesarbeidere.

Målgruppen for boken er advokater, dommere, sakbehandlere og andre som arbeider med yrkesskadesaker.

Morten Kjelland ble dr. juris i 2008 og har siden 2013 vært professor i rettsvitenskap. Han har gitt ut en rekke bøker og artikler innen fagfelt som erstatningsrett og velferdsrett.

GYLDENDAL

GYLDENDAL

Skader på reiseveien
– når er man yrkesskadedekket?

Av professor dr. juris Morten Kjelland

Artikkelen gir en fremstilling av de norske reglene om når en arbeidstaker er yrkesskadedekket på reiseveien, slik disse er utviklet i rettspraksis, domstolpraksis og andre rettskilder. Forfatteren presenterer en oversikt over hovedlinjene i reguleringen. Uttrykket «i arbeid på arbeidstedet i arbeidstiden» – de såkalte bedriftsvilkårene – benyttes både i folketrygdløven og yrkesskade-forsikringsloven. Bedriftsvilkårene settes inn i et mer helhetlig perspektiv for ulike kompensasjonsordninger, og de enkelte elementene i bedriftsvilkårene knyttes opp mot skader på reiseveien. Her beskrives både materielle regler og bevisregler. Gjennomgangen av generelle argumentasjonslinjer suppleres med analyser av utvalgte, praktiske typetilfeller, for å fange inn konkrete spørsmål og synspunkter i regelverket. Hjemmekontor reiser egne problemstillinger, som vies oppmerksomhet i et eget punkt i artikkelen. For å sette de norske yrkesskaderreglene inn i et nordisk perspektiv, gir forfatteren også en oversikt over lovregler og praksis i dansk og svensk rett. Artikkelen avsluttes med en oppsummering, som gir grunnlag for noen samletende refleksjoner. Her presenteres blant annet et forslag til et omformulert vurderingsstema for å avgjøre om skader inntruffet på reiseveien kan dekkes, og det blir gitt innspill til en justert begrepsbruk. Forfatteren videreutvikler figuren og andre pedagogiske hjelpemidler. Disse er ment som et verktøy for å analysere og formidle yrkesskaderreglene.

1 Innledning	3
2 Hovedlinjer i reguleringen	5
2.1 Bedriftsvilkårene i ulike kompensasjonsordninger	5
2.2 Trygdeordning med yrkesskadedefer	7
2.3 Presiserings- og grensninger	9
2.4 Sentrale utvalgte trekk	9
2.5 Rettskildelister	12
3 Generelle og spesielle reisedekningsregler	17
3.1 De generelle bedriftsvilkårene	17
3.1.1 Oversikt	17
3.1.2 Hjemm	17
3.1.3 «i arbeid»	19
3.1.4 «på arbeidstedet»	21
3.1.5 «i arbeidstiden»	22
3.2 Presiseringsregler i del. § 13-6 fjerde ledd	23
3.2.1 Oversikt	23
3.2.2 Transport i arbeidsgivers regi	24
3.2.3 Tjenesting del trekk for skade	25
3.3 Særregler for spesifikke yrkesgrupper	28
3.3.1 Oversikt	28
3.3.2 Skipsarbeidere og oljesarbeidere, del. § 13-6 tredje ledd	29

3.3.3 Militærpersonell, del. § 13-8	29
3.3.4 Elever og studenter, del. § 13-10	31
3.4 Avtalebaserte dekninger	32
3.4.1 HTA-dekninger	32
3.4.2 Utvidede personalgaranter	34
3.5 Bevisvurderingen	35
4. Analyser av utvalgte typetilfeller	37
4.1 Opplegget for analysene	37
4.2 Skader inntruffet på reise mellom hjem og arbeidstet	37
4.2.1 Rettsinnsikten fra 2000 – behov for rettsutvikling	37
4.2.2 Presiseringsregler i Rt. 2000 s. 220 og Rt. 2000 s. 1028	38
4.2.3 Stadføring og presiseringsregler av hovedreglene	40
4.2.4 Særlig om reiser fra hjemmestad til utrykningssted	42
4.2.5 Kort om rettsinnsikt i arbeidsgivers interesse	43
4.3 Skader inntruffet på reise mellom flere arbeidsplasser	43
4.3.1 Omsett	43
4.3.2 Omsettende (ambulerende) arbeid	45
4.3.3 Arbeid i arbeider – en presisering mot private arbeidstakere o.l.	46
4.3.4 Særlig om reiser til eller fra kurs og konferanser	49
4.4 Skader inntruffet ved arbeidsbygningen	50
4.4.1 Omsett. Definisjon av «arbeidstet»	50
4.4.2 Spesielt om skader skjedde ved anngangsport	52
4.5 Skader inntruffet på eller ved parkeringsplass	54
4.5.1 Hovedreglene	54
4.5.2 Unntak – skjemomsettende for vurdering av grensetilfeller	57
4.5.3 Usannlikhetsmåten praksis – synspunkt i argumentasjonen	59
4.5.4 Delingsopsummering	60
4.6 Tjenestereiser med overnatting	61
4.6.1 Oversikt	61
4.6.2 Overnatting må være naturlig	63
4.6.3 Skaden må skje på den direkte reisen	65
4.6.4 Enkelte refleksjoner over reguleringen av tjenestereiser	67
4.7 Hensaksjoner og vold på reiseveien	67
4.7.1 Hensaksjoner fra tredjepersoner	67
4.7.2 Vold fra mellom kolleger	70
5 Særlig om hjemmekontor	70
5.1 Problemstillinger	70
5.2 Generelle vilkår	73
5.2.1 Vilkår 1. Nødvendighetskriteriet	73
5.2.2 Vilkår 2. Arbeidskriteriet	81
5.3 Presiseringsregler for utvalgte typetilfeller – kausalt	82
5.3.1 Formalisert ordning med hjemmekontor	82
5.3.2 Følvedelsete utført i hjemmet	84
5.3.3 Reiser fra arbeidsplassen til hjemmekontor	86
5.4 Refleksjoner. Behov for regelendringer	87
6 Komparativ analyse	88
6.1 Oversikt	88
6.2 Institusjonelle og prosessuelle forhold	89

Morten Kjelland

10.12.2023

2

79731	frl § 12-7		0101703	Årsavg utrepsning på inntektsskatten ikke var redusert med halvdelen. Ansøende part med regnes som arbeidsgiver selv om han kun hadde en enkelt medarbeider. Disposisjonsskatten ble ansømt ved inntektsskatteturatalen. Skjælningslaget ga det beste grunnlag for korrekt fakturertale av inntekt for skatte. Stadfestelse av avgift.	0101703	26.10.2001 00:00
79732			0103767		0103767	26.10.2001 00:00
79733			0104032		0104032	26.10.2001 00:00
		Utmålt av KLP ved fungensom fostermor	0004363	Stillingprosent ved innvilgelse av uførepensjon fra KLP	0004363	26.10.2001 00:00
79734				Den ankende part fikk p.g.a. at det var gått mindre enn to år fra hun begynte i full stilling og til hun ble sykemålt, berøgnert uførepensjon fra KLP etter et gjennomgått stillingsoppgjør på 73,82 i stedet for 100 prosent, i 3 år 2 måneder for felles kommunal pensjonsskjøtning. Hun blevald i anken til Trygderetten at hun også skulle ha stillet innmøtt 100 prosent i KLP i tiden hun hadde vært fostermor slik at stillingsprosenten som pensjonen ble berøgnert av skulle vært satt til 100 prosent. I tillegg til alken reiste hun også seksmålt arbeidsgiver med påstand om at hun måtte etterinnmelde i KLP for tiden hun hadde vært fostermor og at arbeidsgiver pliktet å dekke tap hun hadde lidd p.g.a. manglende innmelding. Under hovedforhandlingen ble det innlagt rettsforlik mellom partene, som kan forstås slik at hun langt på vei fikk medhold i sin påstand. Trygderetten slo til tvil 208 og 165, som retten mente også måtte gælle ved Trygderettens behandling av saken. Derat det domstol avrøket over et krav som rettsforlik og avgjørt ved rettsforlik, må Trygderetten kunne anse anken. På bakgrunn av den alskaret som rådet med henyn til konsekvensene av rettsforliket kunne retten at det pårkedte vedtaket måtte oppheves og saken hjemvises til ny behandling.		
79734	frl § 12-5 frl § 12-6 frl § 12-7		0104019	hensiktsmessig behandling og atfering	0104019	26.10.2001 00:00
79735				Vedtak om å avslut krav om uførepensjon fra 43årig kvinne med omfattende hodepineplager, samt muskelmeritter og depresjon ble omgjort slik at hel pensjon ble tilstilt. Slik skilforholdt ellers var, ble det lagt avgjørende vekt på at ingen av foreliggende legemålinger - da også spesialundersøkelser - ga særlig støtte til at det var realitisk å forutsette bedring av inntektsskatten gjennom behandling eller atfering. Konklert angående.		
79735	frl § 13-11, frl § 13-44L	Overnattet hjemme til siste mætdag, skadet under hjemreise	0101921	Yrkeskadedekning under reise hjem	0101921	26.10.2001 00:00
79736				Forkynner oppholdstid 85 km fra hjemmet. Han overnattet på stedet fra tirsdag til lørdag, men reiste hjem lørdag for å overnatte til søndag, som var siste mætdag. Etter siste møte søndag reiste han hjem. Under hjemreisen var han utstøtt for en alvorlig bilulykke. Vedkommende mener han var dekket under hjemreisen, da det ville vært naturlig med overnatting til mandag. Fylkesutvalget forklarer visst at en man er yrkeskadet/ikke på den direkte reisen fra hjemmet til overnattingen eller først arbeidsledig fra siste overnattingstid/ arbeidsledig til nytt overnattingstid, eventuelt hjem. Ut fra avstanden til hjemmet, 85 km, mente fkl. at overnatting under reisen hjem ikke var naturlig. Da reiseveien heller ikke kunne ses å medføre noen særlig risiko, kom fkl. til at vedk. ikke var yrkeskadet/under hjemreisen søndag kveld. Retten kom til samme resultat, idet den anså arbeidet for avsluttet ved hjemreisen lørdag og at reisen til og fra møtet på søndag måtte ses på som vanlige reiser til og fra arbeid. Stadfestelse.		
79736	frl § 13-8		0101924	veretid	0101924	26.10.2001 00:00
79737	frl § 13-3, § 13-4 og § 13-17		0004121	Anke over avgift på krav om mærsattning. Søker arbeidet på en fiskabåt da han ble laustf eksponert for salmali ved arbeid med toalet som gikk tørt. Godkjent som yrkeskade. Påfølgende akutt sykehusinnleggelse med atsmånnal som varte i flere dager. Påvist KOLS. Søker hadde fra	0004121	26.10.2001 00:00

Rettskildebildet

§ 26, jfr. § 2, nr. 1-2 i dette lovf. Hovedretten har avlagt relativt få dommer om formålsbegrepet, de fleste avgjørelser omhandler én kapittel i folkestryketingslov, jfr. kap. 13 om yrkeskader. Både i skrivelsen og i uttale i flere høyesterettsdommer, ⁶⁰ må bare to av de avgitt under folkestryketingsloven fra 1997 og omhandler saker på revisjonen. Begge gjaldt i utgangspunktet spørsmål om omstendighetene var tilstrekkelig til å utløse et krav om erstatning. I bil til første arbeidsrettst, *Installasjonstrykksaker* (Rt. 2000 m. 720) og *Elektronometer* (Rt. 2000 m. 1028).⁶¹ Dommenne behandler i punkt 4.2. Av eldre dommer synes *Lunning* (Rt. 1929 s. 961) og *Løssabreider* (Rt. 1962 s. 215). Jeg har foretatt både maksimale og minimeleske søk på Lovdata, Rettsdattila og i private dommarvik, og kun funnet fem avgjørelser på ting- og lagsmannsakene siden år 2000 som direkte omhandler saker på revisjonen.

De fleste trykkesaker avgjør om Navn og direktoratet. Per september 2023 foreligger det **1050 publiserte kjempeleser** på Lovdata Pro og Rettsdattila om frl. § 13-6. **100 av disse gjelder saker på revisjonen**, jfr. her funnet rundt **100** saker som er relevante for spørsmålet om dekning på revisjonen. Disse avgjørelser har jeg fått oversendt direkte fra Trykkesakerne,⁶² eller har fått tilgang til selv i de gjennomsj kjempeleser uttale, i tidskriftet «Sociale trykke-tygge bilag» over 100.⁶³ Presiseringen av hva som ligger i uttrykket «i arbeid på arbeidsstedet i arbeidsutøvelse» har lang tid vent utvalgte uttalelser Trykkesakerne avgjør om de har tilstrekkelig grunnlag til å påberope seg revisjonen, og om utvalgte uttalelser selv er arbeidsutøvelse/kjempesaker.⁶⁴ Spesielt uttalelser i forbindelse med kassasaker, som det er avsett flere av her, for å skille opp kjempesaker om delvis om uttalelser.

Et mål med analysen av trygderettspersonellet, er å kartlegge mønstre i praksis. Det har betydning for om avgjørelser har rettskildelverdi eller bare eksempelverdi. Høyesterett har ved flere anledninger uttalt at det bør utvises forsiktighet med å tolke bedriftslikviditetsavgiftene – utøvet det som følger av en fast trygderettspraktis (og formålet med ykesskade-dekkingen).⁶⁵ For praksisen skal ha rettskildelverdi må den innfri visse kvalitetskrav. I Sjøtveit (Rt. 2005 s. 1757) er det gitt uttrykk for at trygderettspraksis som kan tas som uttrykk for at det har gitt seg utslag i en «fast og konsistent praksis», skal tillegges rettskildelverdi (avsnitt 451ff). Som påpekt av Eriksen er det ikke opplagt hva som ligger i dette

[illegible]

54

DISPOSISJON

– plan for innlegget

Innledning

Tradisjonelle reisesaker

Geografisk avgrensning

Hevnaksjoner

Arbeidsreise med overnatting

Hjemmekontor

Oppsummering

109

Tradisjonelle reisesaker

110

Tradisjonelle reisesaker

Installasjonsinspektør (Rt. 2000 s. 220)

- ✓ På vei hjemmefra til første kundebesøk
- ✓ Utenfor dekningsområde
- ✓ Høyesteretts flertall (3): «klar støtte for ... i lovteksten i § 13-6 annet og fjerde ledd»
- ✓ Flertallsvotumet: støtte i fast trygderettspraksis, eksempelvis TRR-1991-678
- ✓ Ulovfestet unntak ved «særlige forhold»
- ✓ Utilstrekkelig for å anvende unntaket at arbeidsgiver betalte godtgjørelse

Elektromontør (Rt. 2000 s. 1028)

- ✓ På vei hjemmefra til arbeidsstedet
- ✓ Utenfor dekningsområde
- ✓ Høyesterett: viser til argumentasjonen i Installasjonsinspektør-dommen
- ✓ Anvendelse av det ulovfestede unntaket?
Nei – ikke ansett tilstrekkelig at:
 - arbeidsgiver eide bilen
 - det ble betalt lønn i reisetiden
 - at det i bilen var det verktøy som ble benyttet i arbeidet

111

Oppsummert

Installatørinspektør Rt. 2000 s. 220

Elektromontør Rt. 2000 s. 1028

Ikke dekket av yrkesskadereglene på reise mellom hjem og arbeidssted med mindre

- Reisen skjer i «**arbeidsgivers regi**» eller reisen medfører «**vesentlig økt risiko for skade**»
Vest-Afrika (TRR-2014-3292)
- Det foreligger «**særlige forhold**»

112

Eksempel 1 Teaterensemble (TRR-2006-3366)

«i arbeidsgivers regi» og/eller «særlige forhold» og dermed yrkesskade?

NAV godkjente ikke skaden som yrkesskade – ut fra følgende begrunnelse:

1. Arbeidet var avsluttet for dagen og vedkommende var på vei til hotellet som var å anse som 'midlertidig hjem'. Man er da ikke yrkesskadedekket.
2. Transporten kunne heller ikke anses å være i arbeidsgivers regi, se Rt. 2000 s. 220 og Rt. 2000 s. 1028

Skadelidte anket til trygderetten. Trygderetten var enig med NAV

113

Eksempel 2 Treningstid (TRR-2000-4640)

- Spesialmedarbeider i politiet
- Skadet under sykling fra hjem til jobb
- Arbeidsgiver hadde klar interesse av at de ansatte trente
- Trening kunne skje utenfor arbeidstiden
- Avlønnen under trening

Illustrasjonsfoto

«i arbeidsgivers regi» og/eller «særlige forhold» og dermed yrkesskade? Fylkestrygdekontoret godkjente ikke skaden som yrkesskade, men skadelidte fikk medhold i Trygderetten:

«[S]kaden oppsto på den dagen som på forhånd var avsatt til fysisk trening og ellers under utføring av en aktivitet som arbeidsgiveren hadde godkjent som slik trening. Forøvrig gjelder at det må legges til grunn at det var avtalt temmelig klare begrensninger med hensyn til omfanget av betalt fysisk trening som nevnt. Den aktuelle syklingen må anses å ha skjedd innenfor rammene av disse. Etter rettens mening tilsier dette at utføring av arbeidsoppgaver i form av fysisk trening framsto som et mer sentralt formål med syklingen enn gjennomføring av en vanlig arbeidsreise.»

114

Eksempel 2 Treningstid (TRR-2000-4640)

- Spesialmedarbeider i politiet
- Skadet under sykling fra hjem til jobb
- Arbeidsgiver hadde klar interesse av at de ansatte trente
- Trening kunne skje utenfor arbeidstiden
- Avlønnet under trening

Illustrasjonsfoto

«i arbeidsgivers regi» og/eller «særlige forhold» og dermed yrkesskade? Fylkestyrgdekontoret godkjente ikke skaden som yrkesskade, men skadelidte fikk medhold i Trygderetten:

«[S]kaden oppsto på den dagen som på forhånd var avsatt til fysisk trening og ellers under utføring av en aktivitet som arbeidsgiveren hadde godkjent som slik trening. Forøvrig gjelder at det må legges til grunn at det var avtalt temmelig klare begrensninger med hensyn til omfanget av betalt fysisk trening som nevnt. Den aktuelle syklingen må anses å ha skjedd innenfor rammene av disse. Etter rettens mening tilsier dette at utføring av arbeidsoppgaver i form av fysisk trening **framsto som et mer sentralt formål med syklingen enn gjennomføring av en vanlig arbeidsreise.**»

115

116

Geografisk avgrensning

1. Lukkede for alminnelig ferdsel

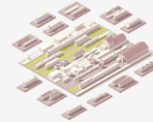
2. Åpne for alminnelig ferdsel

3. Skiftende arbeidssteder

4. Spesielt risikoutsatte områder

117

Geografisk avgrensning

1. Lukkede for alminnelig ferdsel

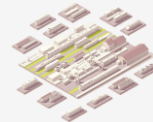
2. Åpne for alminnelig ferdsel

3. Skiftende arbeidssteder

4. Spesielt risikoutsatte områder

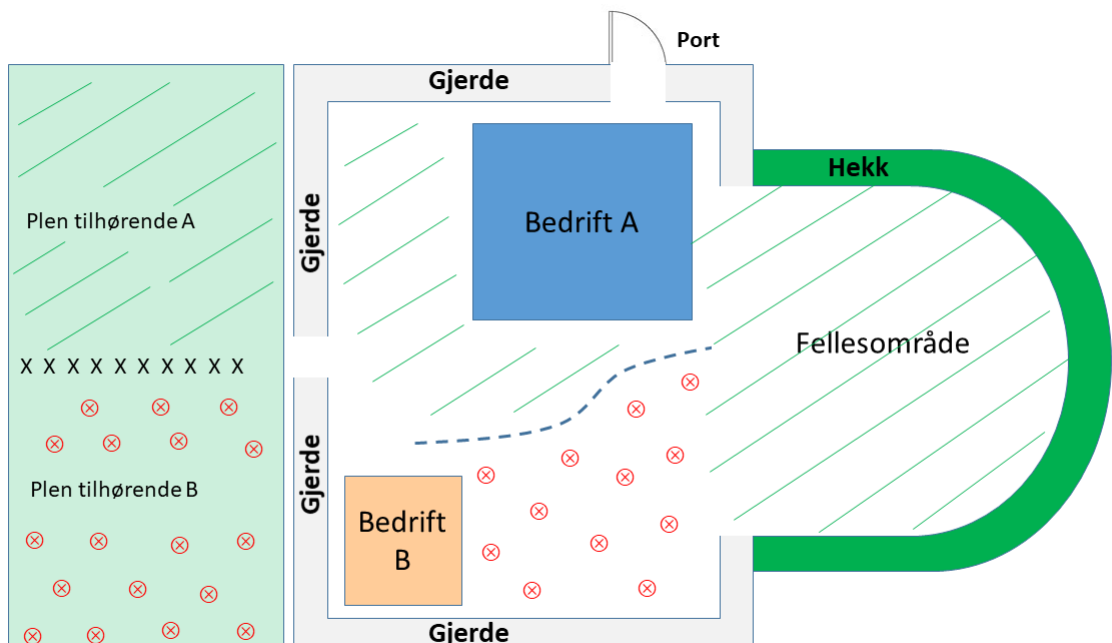
118

Geografisk avgrensning

Avgrensning med for eksempel gjerde, plen eller hekk: yrkesskadedekningen gjelder

119

120

Geografisk avgrensning – skader ved eller nær inngangsparti

Personal-inngang I og II	LH-2021-96175 TRR-2021-2162	Sykehusansatt som falt på is utenfor sykehusets personalinngang	JA Området hadde tilnærmet bare interesse for ansatte; geografisk skjermet fra andre deler av området
Metallrist	TRR-2001-1109	Kommuneansatt falt i trappen når hun skulle låse seg inn på rådhuset	JA Naturlig å anse metallristen (trappen) som en fysisk del av bygget der hun arbeidet
Åpningsvakt	FSN-7119	Falt da hun skulle låse seg inn hoveddøren til kjøpesenter	JA Vektlagt at skadelidte var kommet helt til «trammen utenfor ytterdøren og er i ferd med å låse seg inn»
Bilutlevering	TRR-2014-2205	Bilutlevering etter vanlig arbeidstid – skadet i dump like ved inngangsdøren	JA Skjedde inne på området; argumentet om geografisk avgrensning
Ansattparkering I	TRR-2019-413	Falt på is på vei til jobb, like utenfor inngangsdør til arbeidsstedet	NEI Plassene ligger på et område som må anses åpent for alminnelig ferdsel

121

Åpen for allmenn ferdsel - eksempler

Fosbykollen	TRR-2006-2007	Skled på en isete parkeringsplass på vei inn til arbeidsstedet	NEI Parkeringsplassen ble brukt av både besøkende og ansatte
Kommunalt hybelhus Kommune-arkivar	TRR-2008-2445 TRR-2012-468	Parkeringsplass Parkeringsplass	Likedan Likedan
Fortaushull	TRR-2008-607	Sykepleier falt på grunn av hull i fortauet utenfor sykehusinngangen	NEI Fortauet ble brukt av både besøkende og ansatte
Voldsepisode	TRR-2012-839	Skallet ned av kollega på parkeringsplass etter konflikt på arbeidsplassen	NEI Skadeområdet var åpent for alminnelig ferdsel

122

Geografisk avgrensning

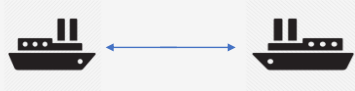
1. Ikke åpne for alminnelig ferdsel

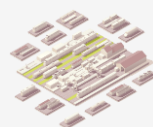
2. Åpne for alminnelig ferdsel

3. Skiftende arbeidssteder

4. Spesielt risikoutsatte områder

123

Vurderingstema

Ligger skadestedet innenfor «arbeidsgivers naturlige ansvars- og risikofære»?

TRR-2013-1923 – bomben 22. juli
Krysset Akersgata/Keysers gate – også for langt borte til å omfattes

TRR-2013-188 – bomben 22. juli
Torggata/Youngstorget lå utenfor «arbeidsgivers naturlige ansvars- og risikofære».

Annerledes i de «umiddelbare omgivelsene til regjeringskvartalet da det er spesielt utsatt for terror: som Akersgata, Grubbegata, Møllergata, Høyesteretts plass

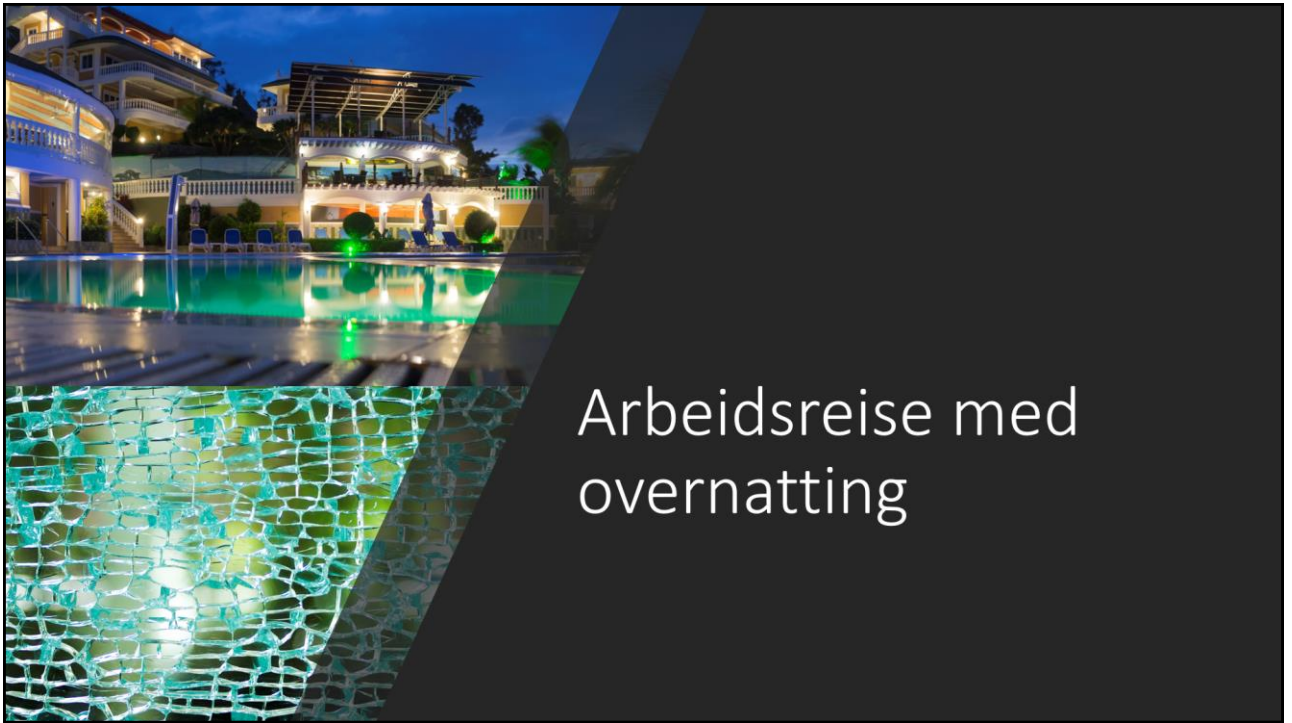
124

125

Hevnaksjon på vei mellom hjem og arbeidssted			
Hevnaksjon I	TRR-2013-3097	Toalettene på restaurant ble brukt som sprøyte-rom og til omsetning av narkotika.	JA «tilknytning til arbeidet»
Hevnaksjon II	LB-2016-162903	Ansatt låste opp døren og ble møtt av aggressiv narkoman. På vei hjem: overfalt og utsatt for vold.	JA «tilstrekkelig tilknytning til arbeidet»
Kjørelærer	FKN-2010-294	Taxisjåfør og kjørelærer på bussjåfør hadde på dagtid vært i munnhuggeri om kjøre-skoleelevs kjøring. På vei hjem ble buss-sjåføren overfalt av flere personer fra en taxi.	JA «Direkte tilknytning til hendelsen i arbeidstiden»
Det sentrale er å vurdere			
📁 bakgrunnen for overfallet			
📁 tilknytningen og nærheten til det ordinære arbeidet			

126

127

Aktiv forelesningsdel

Diskuter to og to følgende problemstilling:

Minicase: Lise arbeider på Hjerkinns virksomhet og har sitt hovedkontor der. Hun skal på kundebesøk i Oslo og er nødt til å ta bil for å få med seg alt hun trenger til møtet. Bilturen til Oslo tar omtrent 4 timer (330 km). Lise synes det er for langt å kjøre på én dag – særlig siden hun først får startet turen etter formiddagsmøtene er avsluttet – og bestemmer seg derfor for å overnatte på et av hotellene ved Gardermoen. Da vil hun kun ha en kort kjøretur dagen etter og være opplagt til kundebesøket. Etter å ha spist frokost går hun til bilen, som er gateparkert utenfor hotellet. Lise påføres en ryggglidelse i fallet. Kan skaden godkjennes som en yrkesskade?

128

Arbeidsreise med overnatting

Overnatting må være «naturlig»

Kjørelengde TRR-1998-659 Politimann på vei til et rettsmøte – 20 mil fra hjemmet
Skadet på hjemveien

JA ☒

Det kunne vært naturlig med overnatting

Forkynner TRR-2001-1921 Forkynner holdt kurs 8,5 mil fra hjemmet
Skadet på hjemveien

NEI ☒

Det var for kort til at det var naturlig med overnatting

Sentralt i vurderingen er også

- hvor sent arbeidet avsluttes
- reisetiden – forskjell på veiforbindelser i Norge

129

Arbeidsreise med overnatting

Reisen må være «direkte»

Togreise TRR-2009-539 Arbeidstaker var på kurs med overnatting fra torsdag til fredag kl. 16 – toget hjem gikk kl. 23
Han dro i stedet med morgentoget lørdag
Falt på jernbanestasjonen i hjembyen

JA ☒

Overnatting var nødvendig
Egeninteressen av å vente var ikke fremtredende

Forsovelse TRR-2009-1510 Endret reiserute – skulle hjem med fly kl. 07, men forsov seg – hadde kommet seg hjem ganske raskt

JA ☒

Poenget om **egeninteresse** sto sentralt, og var ikke fremtredende

130

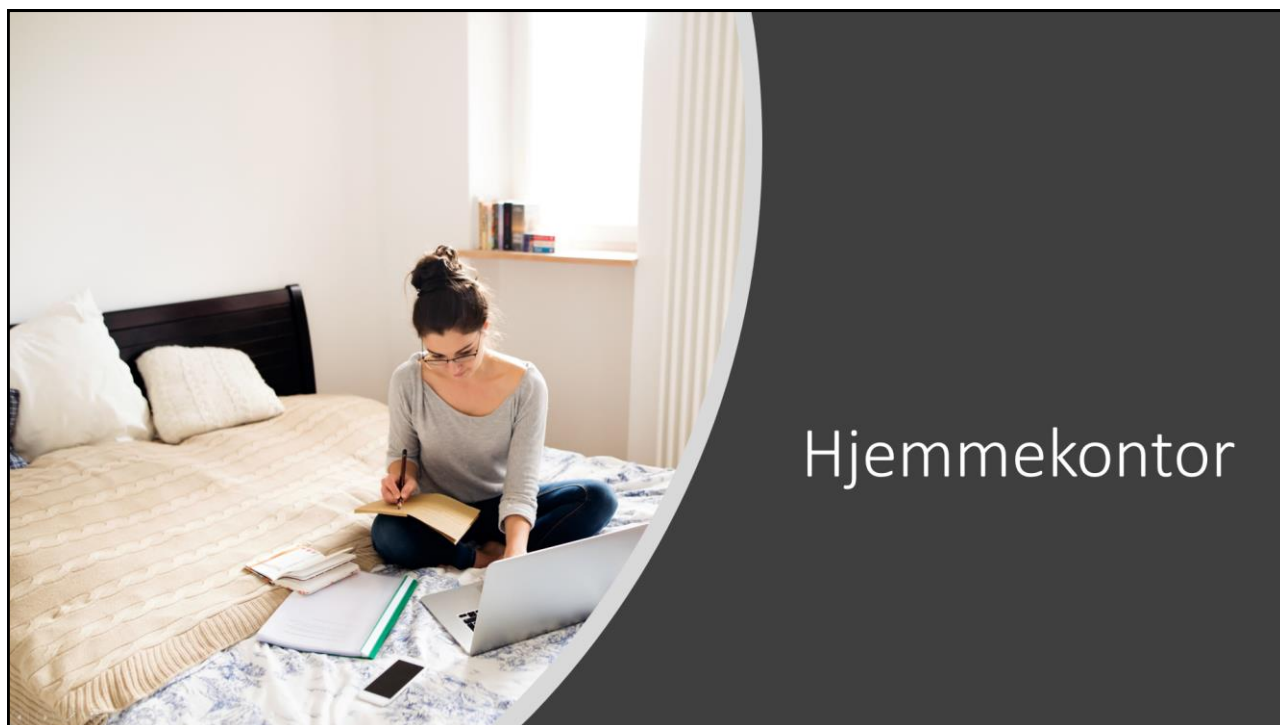
Arbeidsreise med overnatting

Reisen må være «direkte»

Togreise	TRR-2009-539	Arbeidstaker var på kurs med overnatting fra torsdag til fredag kl. 16 – toget hjem gikk kl. 23 Han dro i stedet med morgentoget lørdag Falt på jernbanestasjonen i hjembyen	JA ☒ Overnatting var nødvendig Egeninteressen av å vente var ikke fremtredende
Forsovelse	TRR-2009-1510	Endret reiserute – skulle hjem med fly kl. 07, men forsov seg – hadde kommet seg hjem ganske raskt	JA ☒ Poenget om egeninteresse sto sentralt, og var ikke fremtredende
Billigbilletter	TRR-2009-1404	Arbeidet på en konferanse ble avsluttet onsdag kveld – hjemreise fredag formiddag etter ønske fra arbeidsgiver for da var det rimelige billetter Mens arbeidstakeren ventet på drosje etter utsjekking ble hun ranet og skadet	JA ☒ Den utsatte reisen mellom hotellet og hjemmet var i arbeidsgivers interesse

Kravet om «direkte reise» strekker seg noe lenger enn ordlyden i forarbeidene tilsier

131

132

Hjemmekontor

– begrepsbruk og hovedkategorier av tilfeller

Et vidt hjemmekontorbegrep

- Med «hjemmekontor» menes her et kontor i arbeidstakerens permanente hjem, i tillegg til arbeid fra hytte eller hotell
- Anførselstegnene – «hjemmekontor» – markerer at det ikke enda er tatt stilling til om hjemmet *rettslig* sett kvalifiserer som et arbeidssted, hvilket nettopp er temaet i disse sakene

Hovedkategoriene

- Skader skjedd i hjemmet, for eksempel printer faller ut av hyllen over kontorpulten
- Skader skjedd på reise fra eller til hjemmekontor (= temaet i min artikkel)

133

Hjemmekontor

– et moderne og mer fleksibelt arbeidsliv, men restriktiv praksis

Leveransesjef (TRR-1999-3756)

«Foreliggende sak særkjenner av at APs arbeidstid og arbeidsted i mindre grad er fastlagt i arbeidsavtale enn det som har vært vanlig i norsk arbeidsliv, og at han som arbeidstaker derfor i praksis har hatt større frihet til å legge opp dette selv. Det er grunn til å tro at det etterhvert blir et økende innslag av arbeidsforhold som dette, der skillet mellom arbeidstid og fritid er mindre klart, blant annet fordi det blir teknisk enklere å utføre arbeid hjemme samtidig som det i økt utstrekning gis adgang til dette. ... Med bakgrunn i at retten mener at det er en lovgiveroppgave å vurdere de nevnte endringene i arbeidslivet har retten funnet grunn til å være noe tilbakeholden når det gjelder å godkjenne yrkesskadedekning i slike tilfelle.»

Sykkelvelt (TRR-2017-356)

«Slik ordningen i dag er for mange, har man tilgang til jobb e-posten m.m. via sin smarttelefon, og dette medfører en veldig utvidelse av yrkesskadedekningen dersom det eneste som skal til for å bli yrkesskadedekket, er at man logger seg på jobb e-posten og eventuelt sender/svarer på jobb e-poster.»

➤ Et visst mønster i den nærmere argumentasjonen ...

134

Hjemmekontor

– argumentasjonsmønstre i trygderettspraksis

Sykkelvelt (TRR-2017-356)

«På den annen side er en arbeidstaker ikke yrkesskadedekket under reise fra hjemmet og til det første arbeidsstedet for dagen, og heller ikke på reise fra det siste arbeidsstedet og til hjemmet. Det første spørsmålet blir da om Ap kan regnes for å ha vært på reise mellom to arbeidssteder i arbeidstiden da hun veltet på sykkel. Dette vil kreve at hennes hjem i folketrygdloven § 13-6's forstand kan regnes som et arbeidssted. Trygderetten har i sin praksis bare unntaksvis godtatt at hjemmet kan regnes som et arbeidssted. ... For dekning er det eit minstekrav at arbeid i heimen er naturleg og nødvendig ut frå arbeidet sin art, og dette kriteriet er relativt strengt. ... Spørsmålet skulle etter dette bli om Aps arbeid hjemme den aktuelle dagen var naturleg og nødvendig ut fra arbeidets art. ...»

135

Hjemmekontor

– argumentasjonsmønstre i trygderettspraksis

Sykkelvelt (TRR-2017-356)

«På den annen side er **[1]** en arbeidstaker ikke yrkesskadedekket under reise fra hjemmet og til det første arbeidsstedet for dagen, og heller ikke på reise fra det siste arbeidsstedet og til hjemmet. Det første spørsmålet blir da om Ap kan regnes for å ha vært på reise mellom to arbeidssteder i arbeidstiden da hun veltet på sykkel. Dette vil kreve at hennes hjem i folketrygdloven § 13-6's forstand kan regnes som et arbeidssted. Trygderetten har i sin praksis bare unntaksvis godtatt at hjemmet kan regnes som et arbeidssted. ... For dekning er det eit minstekrav at arbeid i heimen er naturleg og nødvendig ut frå arbeidet sin art, og dette kriteriet er relativt strengt. ... Spørsmålet skulle etter dette bli om Aps arbeid hjemme den aktuelle dagen var naturleg og nødvendig ut fra arbeidets art. ...»

136

Hjemmekontor

– argumentasjonsmønstre i trygderettspraksis

Sykkelvelt (TRR-2017-356)

«På den annen side er [1] en arbeidstaker ikke yrkesskadedekket under reise fra hjemmet og til det første arbeidsstedet for dagen, og heller ikke på reise fra det siste arbeidsstedet og til hjemmet. Det første spørsmålet blir da om Ap [2] kan regnes for å ha vært på reise mellom to arbeidssteder i arbeidstiden da hun veltet på sykkel. Dette vil kreve at hennes hjem i folketrygdloven § 13-6's forstand kan regnes som et arbeidssted. Trygderetten har i sin praksis bare unntaksvis godtatt at hjemmet kan regnes som et arbeidssted. ... For dekning er det eit minstekrav at arbeid i heimen er naturleg og nødvendig ut frå arbeidet sin art, og dette kriteriet er relativt strengt. ... Spørsmålet skulle etter dette bli om Aps arbeid hjemme den aktuelle dagen var naturlig og nødvendig ut fra arbeidets art. ...»

137

Hjemmekontor

– argumentasjonsmønstre i trygderettspraksis

Sykkelvelt (TRR-2017-356)

«På den annen side er [1] en arbeidstaker ikke yrkesskadedekket under reise fra hjemmet og til det første arbeidsstedet for dagen, og heller ikke på reise fra det siste arbeidsstedet og til hjemmet. Det første spørsmålet blir da om Ap [2] kan regnes for å ha vært på reise mellom to arbeidssteder i arbeidstiden da hun veltet på sykkel. Dette vil kreve at hennes hjem i folketrygdloven § 13-6's forstand kan regnes som et arbeidssted. [3] Trygderetten har i sin praksis bare unntaksvis godtatt at hjemmet kan regnes som et arbeidssted. ... For dekning er det eit minstekrav at arbeid i heimen er naturleg og nødvendig ut frå arbeidet sin art, og dette kriteriet er relativt strengt. ... Spørsmålet skulle etter dette bli om Aps arbeid hjemme den aktuelle dagen var naturlig og nødvendig ut fra arbeidets art. ...»

138

Hjemmekontor

– argumentasjonsmønstre i trygderettspraksis

Sykkelvelt (TRR-2017-356)

«På den annen side er [1] en arbeidstaker ikke yrkesskadedekket under reise fra hjemmet og til det første arbeidsstedet for dagen, og heller ikke på reise fra det siste arbeidsstedet og til hjemmet. Det første spørsmålet blir da om Ap [2] kan regnes for å ha vært på reise mellom to arbeidssteder i arbeidstiden da hun veltet på sykkel. Dette vil kreve at hennes hjem i folketrygdloven § 13-6's forstand kan regnes som et arbeidssted. [3] Trygderetten har i sin praksis bare unntaksvis godtatt at hjemmet kan regnes som et arbeidssted. ... [4] For dekning er det eit minstekrav at arbeid i heimen er naturleg og nødvendig ut frå arbeidet sin art, og dette kriteriet er relativt strengt. ... Spørsmålet skulle etter dette bli om Aps arbeid hjemme den aktuelle dagen var naturleg og nødvendig ut fra arbeidets art. ...»

139

Hjemmekontor

– argumentasjonsmønstre i trygderettspraksis

Sykkelvelt (TRR-2017-356)

«På den annen side er [1] en arbeidstaker ikke yrkesskadedekket under reise fra hjemmet og til det første arbeidsstedet for dagen, og heller ikke på reise fra det siste arbeidsstedet og til hjemmet. Det første spørsmålet blir da om Ap [2] kan regnes for å ha vært på reise mellom to arbeidssteder i arbeidstiden da hun veltet på sykkel. Dette vil kreve at hennes hjem i folketrygdloven § 13-6's forstand kan regnes som et arbeidssted. [3] Trygderetten har i sin praksis bare unntaksvis godtatt at hjemmet kan regnes som et arbeidssted. ... [4] For dekning er det eit minstekrav at arbeid i heimen er naturleg og nødvendig ut frå arbeidet sin art, og dette kriteriet er relativt strengt. ... [5] Spørsmålet skulle etter dette bli om Aps arbeid hjemme den aktuelle dagen var naturleg og nødvendig ut fra arbeidets art. ...»

140

Hjemmekontor

– argumentasjonsmønstre i trygderettspraksis

Sykkelvelt (TRR-2017-356)

«På den annen side er [1] en arbeidstaker ikke yrkesskadedekket under reise fra hjemmet og til det første arbeidsstedet for dagen, og heller ikke på reise fra det siste arbeidsstedet og til hjemmet. Det første spørsmålet blir da om Ap [2] kan regnes for å ha vært på reise mellom to arbeidssteder i arbeidstiden da hun veltet på sykkel. Dette vil kreve at hennes hjem i folketrygdloven § 13-6's forstand kan regnes som et arbeidssted. [3] Trygderetten har i sin praksis bare unntaksvis godtatt at hjemmet kan regnes som et arbeidssted. ... [4] For dekning er det eit minstekrav at arbeid i heimen er **naturleg og nødvendig** ut frå arbeidet sin art, og dette kriteriet er relativt strengt. ... [5] Spørsmålet skulle etter dette bli om Aps arbeid hjemme den aktuelle dagen var **naturlig og nødvendig** ut fra arbeidets art. ...»

↳ Utviklet et vilkår om at hjemmekontor må være naturlig og nødvendig – «nødvendighetskriteriet»

141

Hjemmekontor

– stadfestinger og presiseringer av nødvendighetskriteriet

Telefonkonferanse (TRR-2021-452):

142

Hjemmekontor

– stadfestinger og presiseringer i nyere rettspraksis

Telefonkonferanse (TRR-2021-452):

«Trygderetten [har] ved tolkingen av begrepet hjemmekontor ... lagt vekt på om det er **mangel på kontor plass** hos arbeidsgiver, og/eller om det av hensyn til **arbeidets art** er nødvendig å begynne eller avslutte arbeidet i hjemmet. De er således ikke tilstrekkelig at arbeidstaker selv velger å arbeide fra hjemmet av praktiske grunner.

...

Retten viste [i TRR-2012-1654] til at det i arbeidslivet generelt ikke er uvanlig at arbeidstakere utfører visse forberedelser hjemme, og at det **ikke er avgjørende at man ville vært dekket dersom man utførte tilsvarende arbeidsoppgaver på jobben** før det samme møtet. Retten framholdt at hjemmet må «ha preg av å være et opprettet hjemmekontor», og at det ikke var tilstrekkelig at arbeidstakeren av praktiske grunner valgte å utføre arbeidet hjemme. ... Det er altså **ikke tilstrekkelig at vedkommende selv velger å arbeide fra hjemmet** av praktiske årsaker.»

143

Hjemmekontor

– stadfestinger og presiseringer i nyere rettspraksis

Telefonkonferanse (TRR-2021-452):

«Hensett til ovennevnte finner retten det ikke klart at den ankende part var yrkesskadedekket da hun skled på isen på vei fra hjemmet til bilen 5. oktober 2017, selv om hun hadde avtale med arbeidsgiver om å utøve noen arbeidsoppgaver hjemme før og etter at hun har vært på kontoret, ved å være tilgjengelig for sine medarbeidere utover alminnelig arbeidstid. Slik retten ser det er det ikke klart at den ankende part var på reise mellom to arbeidssteder i folketrygdlovens forstand slik det kreves for rett til yrkesskadedekning i medhold av folketrygdlova § 13-6 andre ledd.

Det kan heller ikke føre til et annet resultat at det var praktisk å forberede møtet som startet kl. 09.00 den dagen hjemme, i stedet for å dra tidligere til arbeidsstedet eller gjøre forberedelsene dagen i forveien på arbeidsstedet..»

Skaden ble ikke yrkesskadegodkjent

144

Hjemmekontor

– argumentasjonsmønstre: presiseringer for tre sentrale typetilfeller

Formalisert ordning med hjemmekontor

Rett vs. plikt til hjemmekontor

Avtalebasert eller fast rutine (Fakturalevering, TRR-2004-3370)

Momenter i vurderingen:

- Graden av formalisering (Søppelkonteiner, FinKN-2017-779), herunder om arbeidssted og arbeidstid er regulert i avtalen (Hundeandgrep, TRR-2005-171)
- Hvem som betaler for hjemmekontoret (Rederiinspektør, TRR-2002-2508)

Forberedelser utført i hjemmet

Ikke dekning hvis kun praktiske årsaker til utført hjemmefra, ref. tidligere nevnte avgjørelser

Dekning hvis det var nødvendig å utføre forberedelser hjemmefra, se eksempelvis *Veiledningsoppdrag* (TRR-2010-950)

Reiser fra arbeidsplassen til hjemmekontor

Grunnkrav: For å anse reisen til eget hjem som en arbeidsreise, må grunnkravet om «naturlig og nødvendig» være oppfylt. Det vil si at avslutning av arbeidet på hjemmekontor må ha vært naturlig og nødvendig, slik dette kriteriet er utviklet i praksis.

Tilleggskrav: Ville arbeidstakeren – hypotetisk – arbeidet i hjemmet om ulykken på reiseveien ikke hadde skjedd?

145

Hjemmekontor

– deloppsummering

Nødvendighetskriteriet

Arbeidet kan ikke utføres fra annet sted enn hjemmekontor

- arbeidets art
- geografiske begrensninger
- tidsperspektivet

Arbeidet kan utføres fra annet sted enn hjemmekontor

Arbeidskriteriet

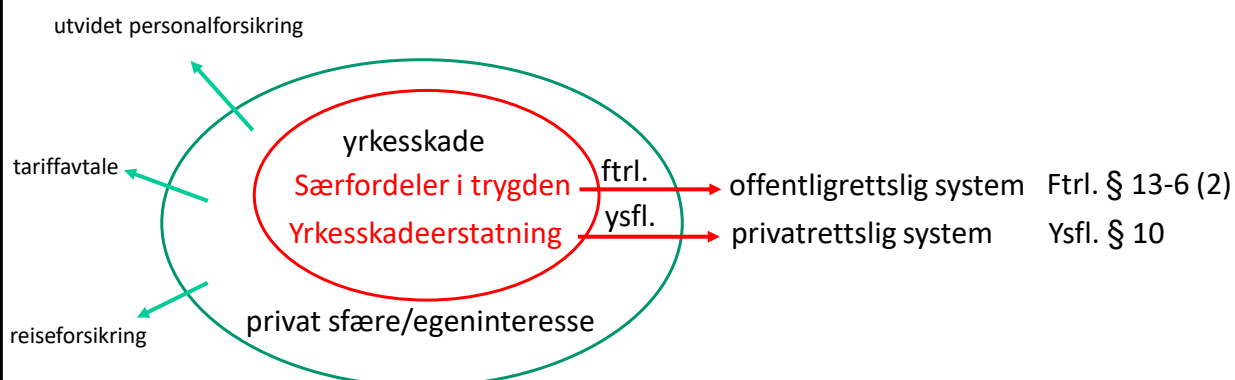
Arbeid påbegynt i hjemmet

Arbeid som skulle avsluttes fra hjemmet

146

Yrkesskadeansvaret

– et flersporet system

147

Oppsummerende utgangspunkter - Reiseveien

Ikke dekket på reise mellom hjem/hotell og første arbeidssted

Dekket på reise mellom hjem og til/fra hotell (forutsatt at overnatting er «naturlig» og reisen er «direkte»)

Dekket ved tradisjonelle reisesaker når «det er i arbeidsgivers regi»

Ikke dekket ved tradisjonelle reisesaker med mindre «særlige forhold» kan godtgjøres

Dekket på områder som ikke er åpne for alminnelig ferdsel

Ikke dekket på områder som er åpne for alminnelig ferdsel

Dekket ved hevnaksjon når bakgrunnen for overfallet har tilknytning og nærhet til arbeidet

Dekket på reise mellom arbeidssteder (også når hjemmekontor er godkjent som arbeidssted)

148

Avsluttende refleksjoner

Bedringsvilkårene – når er man dekket på reiseveien?

Et mønster i retts- og nemndspraksis er vektleggingen av om arbeidsgiver er nærmest til å bære risikoen ved reisen. Dette overordnede vurderingstemaet er brutt ned og konkretisert ved ulike vilkår tilpasset forskjellige typesituasjoner. Et gjennomgangstema er om reisen er forbundet med en forhøyet arbeidsrelatert risiko (tilsier yrkesskadedekning), som ut fra praksis må skilles fra den alminnelige trafikkrisikoen (gir ikke yrkesskadedekning). Skillelinjen er prinsipielt sett problematisk å begrunne, og den kan i tillegg være vanskelig å håndtere fordi en rekke skadehendelser kan ses som realisering av et samvirke mellom begge former for risikoeksponering. Risikoen ved å ferdes i trafikken vil normalt være den samme enten arbeidstakeren reiser mellom ulike arbeidssteder eller mellom arbeidsstedet og eget hjem. Når arbeidstakeren reiser hjemmefra til første arbeidssted, er eksponeringen for trafikkrisiko direkte forbundet med arbeidsrelatert aktivitet, noe som etter mitt syn tilsier at også slike situasjoner burde vært undergitt yrkesskadedekning. Det vil også gi god konsistens med de prinsippene som er trukket opp i høyesterettsdommer etter 2000, hvor den nevnte *Gravøl* (Rt. 2004 s. 487) er sentral med sin sterke betoning av tilknytning og nærhet til arbeidsrelatert aktivitet. Med erstatningsrettslig terminologi kan man kanskje si at reisen til første arbeidssted er forårsaket av arbeidsforholdet, og at det derfor normalt innebærer en tilstrekkelig sterk tilknytning mellom arbeid og skadehendelse.

På et dynamisk rettsområde som kompensasjonsretten, som omfatter trygderett, erstatningsrett og forsikringsrett – bør gjeldende rett ikke bare beskrives på ett visst tidspunkt, men også som ledd i en historisk utvikling og med en visjon om en framtidig rettsstilstand.³² Samfunnet har forandret seg mye siden den første loven om ulykkesforsikringer for arbeidere i fabrikker i 1894, og det samme gjelder risikobildet i norsk arbeidsliv. I 1894 var oppmerksomheten rettet mot det som naturlig nok var datidens mest typiske risiko, de farlige bedriftenes usikrede maskiner, åpne remmer, tannhjul og annet drivverk. I vår tid er risikobildet annerledes. De fleste presiseringene i forarbeidene om skader skjedd på reiseveien, ble utformet i en tid da bilen ikke var et vanlig fremkomstmiddel. I dag er fallskader, løfteskader, vold og trafikkulykker mer fremtredende. Etter mitt syn bør disse samfunnsendringene tas hensyn til, både i konkrete rettsanvendelse under gjeldende regelverk og i vurderingen av om tiden er moden for å gi klargjørende regler fastsatt i forskrift.

Forslag til et justert vurderingstema og et noe utvidet vern: Etter mitt syn er det ikke behov for å snu opp ned på de grunnleggende prinsippene som er utviklet for å avgjøre om en skade skal kvalifisere som en yrkesskade, men måten de er anvendt på i reisesakene er modent for revisjon.

Et alternativt vurderingstema kan utformes slik at det avgjørende er om «skaden er en direkte følge av risiko tilknyttet arbeidsforholdet». Formuleringen er inspirert av Sletten, men gitt en noe forenklet utforming.³²³ Formuleringen gir ikke noe mer enn et vurderingstema, men det har verdi at vurderingstemaet formuleres på en mer presis og dekkende måte siden det gir

149

5.4 Refleksjoner. Behov for regelendringer

Nødvendighetskriteriet kan være vanskelig å praktisere, og de mest fremtredende ankepunktene skal her gis en kort omtale.

For det første kan det spørres hvor hensiktsmessig det er å oppstille et nødvendighetskrav, særlig i de tilfellene hvor det er avtalt hjemmekontor mellom arbeidstaker og arbeidsgiver. I slike tilfeller vil i utgangspunktet enhver arbeidsoppgave som utføres hjemme være nødvendig – den ansatte *plikter* å utføre arbeid i samsvar med arbeidsavtalen (men fra hjemmekontor). At arbeidsoppgaven også kunne vært utført på det faste arbeidsstedet, er normalt tilfellet i de fleste situasjoner – og det vil da virke uheldig om dette i seg selv skulle stenge for yrkesskadedekning. Dette underbygges av at en det fra et arbeidsrettslig perspektiv er lite tvilsomt at en ansatt, ved å svare på en arbeidstelefon hjemmefra, kan være «i arbeid». Som nevnt bygger reglene om yrkesskadedekning på andre hensyn enn i arbeidsretten. Men om avstanden mellom når man anses for å være «i arbeid» blir for stor – og slik at begrepet gis et langt snevrere innhold i trygderetten enn i arbeidsretten – kan det i seg selv i hvert fall fremstå som lite konsistent og utfordre legitimiteten ved gjeldende regulering av yrkesskadedekning ved hjemmekontor.

Reglene om hjemmekontor samsvarer etter mitt syn ikke med den utviklingen som har skjedd i arbeidslivet. Yrkesskadereglene bør på dette punktet justeres slik at de tilpasses et moderne – og mer digitalisert – samfunn med økt fleksibilitet i hvor arbeidet utføres fra. En tilsvarende kritikk er fremsatt av Trygderetten selv, i «Takstmannkjennelsen» fra 26. april 2021 (TRR-2020-1194). Etter mitt syn er det lett å gi sin tilslutning til bemerkningen her om at flrl. § 13-6 andre og fjerde ledd «ikke samsvarer med den utviklingen som har funnet sted i arbeidslivet». Et mer generelt perspektiv på vurderingen, i tråd med mindretallsvotumet i Fagforeningslederdommen, er forbundet med fordeler som regelforenkling og bedre tilpassning til et moderne arbeidsliv med økende bruk av hjemmekontorløsninger. Ved å gå bort fra konkrete «der og da»-vurderinger av om arbeid fra hjemmekontor var nødvendig den aktuelle skadedagen, unngår man også at domstolene i ytterste konsekvens må overprøve hvordan arbeidstakere velger å organisere sin arbeidsdag.

150

For det tredje kan det rettes kritikk mot den hypotetiske vurderingen som er beskrevet i punkt 5.3.3 om reiser fra arbeidsplass til hjemmekontor. Jeg kan vanskelig se at det er behov for å oppstille det hypotetiske vurderingstemaet, i hvert fall ikke som et selvstendig, materielt tilleggskrav til hovedkriteriet om «naturlig og nødvendig»: Er det først bevist at det ville vært *nødvendig* å slutføre arbeidet hjemmefra den aktuelle skadedagen, burde dette være tilstrekkelig. Det er da ikke behov for også å vurdere om arbeidstakeren ville fortsatt arbeidet om vedkommende hadde nådd hjemmekontoret uten ulykkeshendelsen. Som materielt tilleggskrav til «naturlig og nødvendig»-kriteriet tilføres lite av betydning for hvem som er nærmest til å bære risikoen; **den hypotetiske vurderingen åpner egentlig bare for en bevisvurdering av om arbeidstakeren ville oppfylt sine påkrevde oppgaver (gi tt at de først kvalifiserer som «nødvendige» å utføre hjemmefra).**

Etter mitt syn bør Trygderetten og andre avgjøringsorganer vurdere å gå bort fra den hypotetiske testen. Det ville forenkle bevisstemaet i en rekke yrkesskadesaker fordi man da ikke måtte foreta til dels kompliserte bevisvurderinger med å underbygge en hypotese, og som i mange saker lett kan få et (uheldig) prognosepreg. Og jeg kan som nevnt vanskelig se at noen materielle avgrensningskriterier av verdi vil gå tapt. I den grad hypotesen bør ha en plass i vurderingen, bør det være som ledd i en fri bevisvurdering av nødvendigheten av å slutføre arbeidet på hjemmekontoret den aktuelle skadedagen. Dette forutsetter imidlertid at nødvendighetsnormen eksisterer, hvilket som nevnt kan være grunn til å revurdere.

151

Personskadeerstatning

Bilansvar og yrkesskader – og kort om enkelte andre emner

Professor dr. juris Morten Kjelland

152